

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет обліку та фінансів
Кафедра обліку і оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти
магістр

на тему: «Методика складання фінансового звіту та аналіз фінансового стану
малого підприємства»

Виконав: здобувач вищої освіти
за освітньо-професійною програмою
Облік і оподаткування
другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 071 Облік і оподаткування
групи 1
Мельниченко В.О.
Керівник: Тютюнник С.В.
Рецензент: Краснікова О.М.

Полтава 2025 року

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет обліку та фінансів
Кафедра обліку і оподаткування

Освітньо-професійна програма Облік і оподаткування
Спеціальність 071 Облік і оподаткування
Рівень вищої освіти другий (магістерський)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Наталія КАНЦЕДАЛ

14 листопада 2024 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ
Мельниченка Владислава Олеговича

1. Тема кваліфікаційної роботи: «Методика складання фінансового звіту та аналіз фінансового стану малого підприємства»

керівник роботи: кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри обліку і оподаткування Тютюнник Світлана Василівна

Затверджено засіданням кафедри протокол № 5 від 07 жовтня 2024 р.

2. Строк подання здобувачем вищої освіти роботи 11 грудня 2025 р.

3. Вихідні дані до роботи:
фінансова звітність підприємства за 2022-2024 роки

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

Розділ 1. Теоретико-методичні основи фінансової звітності малого підприємства.

Розділ 2. Методика складання фінансової звітності малого підприємства.

Розділ 3. Аналіз фінансового стану малого підприємства.

5. Перелік графічного матеріалу: схеми, рисунки, графіки, діаграми за темою та об'єктом дослідження.

6. Дата видачі завдання: 14 листопада 2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Вибір і затвердження теми роботи.	03.10.2024 р. – 29.10.2024 р.	
2	Затвердження завдання на кваліфікаційну роботу, узгодження плану	30.10.2024 р. – 14.11.2024 р.	
3	Опрацювання літературних джерел	15.11.2024 р. – 10.11.2025 р.	
4	Збір, вивчення і обробка інформації, необхідної для виконання роботи	15.11.2024 р. – 10.11.2025 р.	
5	Виконання теоретичного розділу роботи	15.11.2024 р. – 03.02.2025 р.	
6	Виконання аналітичних розділів роботи	04.02.2025 р. – 10.11.2025 р.	
7	Оформлення тексту роботи	11.11.2025 р. – 21.11.2025 р.	
8	Попередній захист роботи на кафедрі	24.11.2025 р. – 26.11.2025 р.	
9	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень і пропозицій	27.11.2025 р. – 03.12.2025 р.	
10	Нормо-контроль	04.12.2025 р. – 10.12.2025 р.	
11	Захист кваліфікаційної роботи	22.12.2025 р. - 24.12.2025 р.	

Здобувач вищої освіти

Владислав МЕЛЬНИЧЕНКО

Керівник роботи

Світлана ТЮТЮННИК

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	9
1.1. Теоретичні основи складання фінансової звітності малих підприємств.....	9
1.2. Стан дослідженості проблеми та наукові напрями її вирішення.....	13
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	22
2.1. Організаційно-правові засади діяльності та облікова політика підприємства.....	22
2.2. Підготовка облікових даних для складання фінансової звітності малого підприємства.....	30
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	38
3.1. Аналіз майна і джерел формування капіталу	38
3.2. Оцінювання фінансової стійкості та платоспроможності підприємства.....	45
3.3. Аналіз доходів, витрат, фінансових результатів та рентабельності діяльності.....	54
ВИСНОВКИ.....	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	65
ДОДАТКИ.....	75

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасній системі управління підприємством фінансова звітність виходить за межі суто облікового підсумку та набуває статусу ключового інформаційного інструмента, що забезпечує комплексну оцінку фінансового стану, результатів діяльності та перспектив розвитку суб'єкта господарювання. Саме показники фінансової звітності відображають ефективність використання ресурсів, структуру капіталу, рівень фінансової стійкості й платоспроможності підприємства, формуючи основу для прийняття управлінських рішень як оперативного, так і стратегічного характеру.

В умовах ринкової економіки, що характеризується високою мінливістю зовнішнього середовища, своєчасність і якість фінансової інформації стають критичним чинником стабільного функціонування бізнесу.

Фінансова звітність є завершальною стадією облікового процесу, на якій різномірні дані синтетичного та аналітичного обліку узагальнюються і трансформуються у стандартизовані форми, доступні для широкого кола користувачів. До таких користувачів належать внутрішній менеджмент, власники, інвестори, кредитори та контролюючі органи, що зумовлює необхідність дотримання єдиних методичних підходів до визнання, оцінки та класифікації активів, зобов'язань і фінансових результатів відповідно до вимог чинного законодавства та Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

Значний внесок у розвиток теорії та методології складання фінансової звітності зробили вітчизняні науковці, зокрема Ф.Ф. Бутинець, Ю.А. Верига, Н.Ю. Єршова, Н.Ю. Мардус, В.Я. Плаксієнко, М.С. Пушкар, Н.М. Ткаченко, П.Я. Хомин та інші. Разом з тим, попри ґрунтовність наукових досліджень, низка проблем організаційного й методичного характеру залишається невирішеною. Це стосується передусім адаптації облікових стандартів до специфіки діяльності малих підприємств, підвищення аналітичної цінності фінансової звітності та

забезпечення її прикладної придатності для управління і прийняття економічних рішень.

Особливої актуальності зазначені питання набули у 2020-2025 роках у зв'язку з активними процесами цифровізації обліку, впровадження електронної звітності, а також гармонізації національної системи бухгалтерського обліку з міжнародними стандартами фінансової звітності. Для суб'єктів малого бізнесу ці трансформації супроводжуються не лише додатковими організаційними та методичними викликами, а й потребою формування більш гнучкої облікової політики, здатної забезпечити повноту та достовірність фінансової інформації за обмежених ресурсів.

У сучасних умовах фінансова звітність поступово трансформується в інтегровану інформаційну систему, що поєднує функції обліку, контролю, аналізу та прогнозування. Якість звітних показників безпосередньо впливає на здатність підприємства оцінювати ризики, моделювати альтернативні сценарії розвитку, формувати економічну стратегію та адаптуватися до змін ринкової кон'юнктури.

Для підприємств агропромислового сектору, зокрема Підприємства, ці аспекти мають особливе значення, оскільки фінансові результати визначають рівень стійкості до сезонних коливань, інвестиційну привабливість та конкурентоспроможність.

Дослідження, виконане в межах кваліфікаційної роботи, базується на аналізі фінансової звітності Підприємства за 2022-2024 роки, що дає змогу простежити динаміку ключових фінансових показників та оцінити ефективність функціонування суб'єкта малого підприємництва в сучасних умовах господарювання.

Отже, необхідність поглибленого дослідження методичних аспектів складання фінансової звітності малих підприємств і підвищення аналітичної цінності її показників зумовила вибір теми кваліфікаційної роботи, визначила її мету, завдання та логіку структурної побудови.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є розробка та обґрунтування теоретичних положень і практичних рекомендацій щодо методики складання фінансової звітності малим підприємством та проведення комплексного аналізу його фінансового стану на прикладі Підприємства.

Для досягнення мети в кваліфікаційній роботі поставлено та вирішено наступні завдання:

- розкрити теоретичні основи складання фінансової звітності суб'єктами малого бізнесу;
- дослідити стан дослідженості проблеми та узагальнити підходи щодо визначення поняття «фінансова звітність»;
- вивчити стан організації бухгалтерського обліку в Підприємстві та практику складання фінансової звітності на підприємстві;
- провести комплексний аналіз фінансового стану малого підприємства за напрямками: майновий стан, фінансова стійкість, платоспроможність, доходи, витрати, фінансові результати та рентабельність діяльності.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є теоретико-методичні засади, а також діюча практика складання фінансової звітності малого підприємства та комплексного аналізу його фінансового стану.

Предметом дослідження є облікові процедури з підготовки та складання фінансової звітності у Підприємстві.

Інформаційною базою виконання роботи слугували фінансові звіти Підприємства за 2022-2024 роки, нормативно-правові акти, методичні рекомендації, спеціальна література та наукові публікації з питань бухгалтерського обліку та фінансового аналізу.

Наукова новизна одержаних результатів. Наукова новизна одержаних автором результатів полягає у наступному:

- визначено напрями вдосконалення методики складання фінансової звітності малими підприємствами;
- запропоновано напрями підвищення інформативності фінансової

звітності малого підприємства шляхом удосконалення деталізації показників у внутрішній управлінській звітності Підприємства;

- обґрунтовано методичну послідовність комплексного оцінювання фінансового стану малого підприємства;

- запропоновано методику SWOT-аналізу як інструменту підвищення рівня прибутковості діяльності підприємства.

Публікації. За результатами дослідження автором опубліковано 2 наукові публікації, загальним обсягом 0,27 друк. арк., у тому числі в матеріалах конференцій – 2 тези доповіді обсягом 0,27 друк. арк.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Теоретичні основи складання фінансової звітності малих підприємств

Фінансова звітність є невід'ємною складовою методу бухгалтерського обліку та виступає його логічним завершенням. Вона формується на основі облікової інформації, що накопичується в процесі господарської діяльності підприємства, та відображає результати функціонування суб'єкта господарювання за певний період. Як завершальний етап облікового процесу фінансова звітність безпосередньо залежить від повноти, точності та системності даних бухгалтерського обліку, а будь-які зміни у складі звітних показників можливі лише за умови їх попереднього відображення в обліковій системі.

У процесі ведення бухгалтерського обліку здійснюється збір, накопичення та обробка інформації про господарські операції підприємства. На підставі узагальнення даних синтетичного й аналітичного обліку формується підсумкова інформація про стан активів, капіталу та зобов'язань, а також про фінансові результати діяльності. Саме на цьому етапі облікового процесу відбувається трансформація розрізнених облікових даних у структуровану систему показників фінансової звітності, що дозволяє комплексно оцінити фінансовий стан підприємства.

Метою складання фінансової звітності є узагальнення облікових даних за звітний період та подання їх у формі, придатній для використання широким колом внутрішніх і зовнішніх користувачів [2]. Інформація фінансової звітності використовується власниками та керівництвом підприємства для оцінювання ефективності діяльності та прийняття управлінських рішень, а також зовнішніми користувачами – інвесторами, кредиторами, органами державного контролю та

статистики.

Особливого значення набуває достовірність фінансової звітності, оскільки на її основі формуються економічні рішення, що впливають на подальший розвиток підприємства. Відповідальність за підготовку правдивої та неупередженої фінансової звітності покладається на бухгалтера підприємства. Водночас законодавче регулювання бухгалтерського обліку та звітності забезпечує єдність підходів до узагальнення фінансової інформації та уніфікацію форм її подання, що має важливе практичне значення для всіх користувачів звітності.

Показники фінансової звітності, зокрема бухгалтерського балансу та звіту про фінансові результати, дають змогу здійснити загальну оцінку фінансового стану підприємства, проаналізувати структуру активів і зобов'язань, визначити динаміку основних фінансових показників та виявити тенденції їхньої зміни. Аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства передбачає не лише розрахунок окремих кількісних показників, але й їх якісну оцінку, порівняння з аналогічними показниками інших суб'єктів господарювання та визначення факторів, що впливають на фінансові результати.

У межах фінансового аналізу досліджуються показники ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності та рентабельності підприємства. Для більш глибокої оцінки фінансового стану поряд із горизонтальним і вертикальним аналізом звітності широко застосовується система фінансових коефіцієнтів, які відображають співвідношення між окремими статтями фінансової звітності та дозволяють комплексно охарактеризувати ефективність господарської діяльності.

Згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» обов'язок складання фінансової звітності покладається на всі підприємства та юридичні особи незалежно від форми власності та організаційно-правового статусу [49]. Для суб'єктів малого підприємництва законодавством передбачено спрощений порядок складання та подання

фінансової звітності, що враховує особливості їх діяльності та обмежені інформаційні ресурси.

Фінансова звітність малого підприємства подається власникам, органам державної статистики, органам державної податкової служби, а також іншим зацікавленим користувачам, зокрема банківським установам у разі кредитування. Базовим звітним періодом для складання фінансової звітності є календарний рік, який триває з 1 січня по 31 грудня. Разом із тим для новостворених підприємств допускається скорочений або подовжений звітний період, а для підприємств, що ліквідуються, – період до дати виключення з державного реєстру.

Малі підприємства зобов'язані також складати проміжну фінансову звітність за перший квартал, перше півріччя та дев'ять місяців звітного року. Квартальна звітність подається не пізніше 25 числа місяця, що настає за звітним кварталом, а річна – не пізніше 9 лютого року, наступного за звітним (п. 5 Порядку подання фінансової звітності).

Нормативне регулювання складання фінансової звітності суб'єктами малого підприємництва здійснюється відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність», затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 31 травня 2019 р. № 226 [40]. Зазначений стандарт визначає склад, форму та порядок заповнення фінансової звітності малого підприємства, зокрема Балансу (форма № 1-м) і Звіту про фінансові результати (форма № 2-м), а також відповідні форми для мікропідприємств (рис. 1.1).

Баланс малого підприємства відображає стан активів, зобов'язань і власного капіталу на звітну дату, при цьому підсумок активів повинен дорівнювати сумі зобов'язань і власного капіталу. Згортання статей активів і зобов'язань не допускається, за винятком випадків, передбачених чинними положеннями бухгалтерських стандартів. Підсумки відповідних розділів Балансу формуються з урахуванням установленної структури рядків та їх кодів.

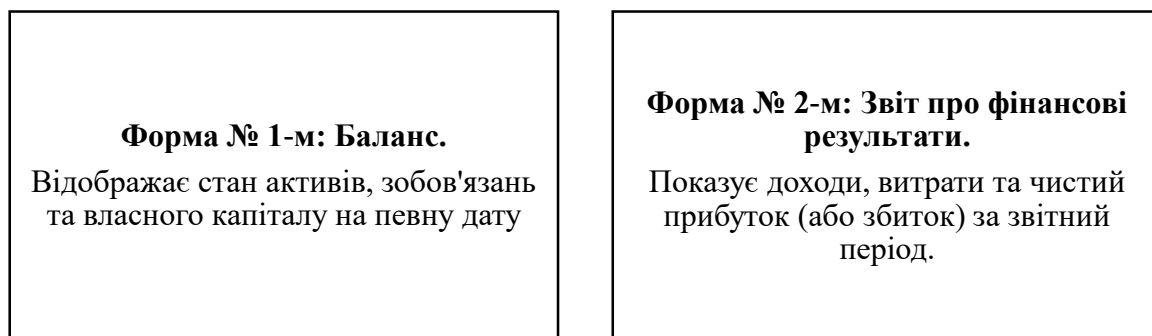

Рис. 1.1. Склад фінансового звіту малого підприємства

У Звіті про фінансові результати малого підприємства відображаються доходи, витрати та фінансові результати діяльності за звітний період. Фінансовий результат визначається шляхом зіставлення доходів і витрат, сформованих за даними рахунків класу 7 «Доходи» та класу 9 «Витрати діяльності». Показники витрат, збитків і податку на прибуток у звіті відображаються у дужках, а також обов'язково наводяться порівняльні дані за аналогічний період попереднього року, що забезпечує можливість аналітичного зіставлення [19].

Основні принципи складання фінансової звітності представлено на рис. 1.2.

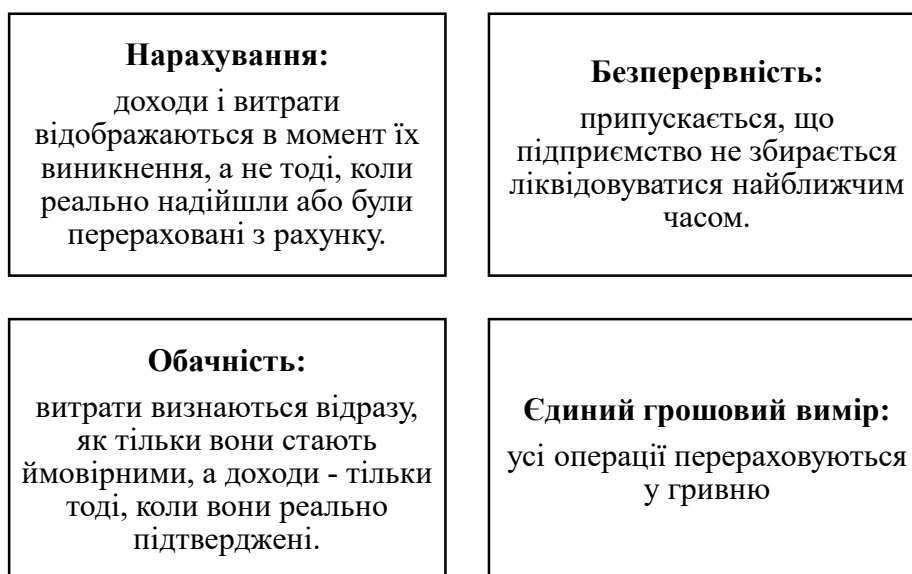

Рис. 1.2. Принципи складання фінансової звітності

Таким чином, фінансова звітність малого підприємства відповідно до НП(С)БО 25 є спрощеною моделлю обліку, що складається лише з двох основних форм: Балансу та Звіту про фінансові результати. Її головна мета – надати стислу, але достовірну інформацію про майновий стан та прибутковість бізнесу для державних органів та власників. Такий формат мінімізує адміністративне навантаження, зберігаючи при цьому ключовий принцип бухгалтерської рівності активів та пасивів.

1.2. Стан дослідженості проблеми та наукові напрями її вирішення

Сучасний стан нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування у сфері малого бізнесу характеризується наявністю низки суперечностей і прогалин, що ускладнюють формування якісної облікової інформації. Недостатня адаптація окремих нормативних положень до специфіки діяльності малих підприємств призводить до спрощеного або формального підходу до відображення господарських операцій у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності. Як наслідок, інформація, що подається у звітних формах, не завжди забезпечує адекватне уявлення про фінансовий стан і результати діяльності підприємства, що актуалізує проблему вдосконалення методики складання фінансової звітності суб'єктів малого бізнесу.

Функціонування малих підприємств має низку особливостей, які безпосередньо впливають на організацію облікової роботи та формування звітності. Обмеженість фінансових і кадрових ресурсів, висока залежність від зовнішніх економічних чинників, а також потреба у швидкому прийнятті управлінських рішень зумовлюють необхідність використання адаптивних і гнучких облікових моделей. У таких умовах фінансова звітність малого підприємства набуває значення не лише обов'язкового регламентованого

документа, а й практичного інструменту управління, який забезпечує прозорість фінансових процесів та дозволяє оперативно оцінювати рівень ліквідності, платоспроможності й рентабельності діяльності.

Фінансова звітність як завершальний етап облікового циклу формується з метою задоволення інформаційних потреб різних груп користувачів. Особлива увага до питань її складання зумовлена тим, що малий бізнес відіграє важливу роль у розвитку ринкової економіки, сприяє зростанню зайнятості населення та формуванню валового внутрішнього продукту країни.

Основним завданням фінансової звітності є надання достовірної та своєчасної інформації про результати діяльності й фінансовий стан підприємства зацікавленим особам.

Користувачі фінансової звітності поділяються на внутрішніх і зовнішніх, інтереси яких суттєво відрізняються. До зовнішніх користувачів належать кредитори, які аналізують фінансову звітність з метою оцінювання кредитоспроможності підприємства та визначення ризиків повернення позикових коштів. Крім того, інформацію звітності використовують податкові органи, ділові партнери, постачальники й покупці для оцінки надійності підприємства як контрагента та дотримання ним податкової дисципліни.

Різноманітність інформаційних запитів користувачів зумовлює необхідність формування фінансової звітності, яка поєднує в собі достовірність, порівнюваність та аналітичну повноту. Для зовнішніх користувачів важливими є показники платоспроможності, фінансової стійкості та податкових зобов'язань, тоді як внутрішні користувачі орієнтуються на аналіз прибутковості, структури витрат, ефективності використання ресурсів і результативності окремих бізнес-процесів.

Внутрішній аналіз фінансової звітності здійснюється керівниками підприємства та фінансовими менеджерами з метою прийняття управлінських рішень, обґрунтування потреби у залученні інвестицій або кредитних ресурсів, а також оцінювання перспектив подальшого розвитку підприємства. Крім того,

результати аналізу використовуються працівниками підприємства для оцінки стабільності його фінансового становища та перспектив зайнятості.

Аналіз показників фінансової звітності дає змогу виявити як чинники досягнення позитивних результатів, так і причини виникнення кризових явищ у діяльності підприємства. Він слугує інструментом обґрунтування напрямів удосконалення системи управління та організації бізнес-процесів, а також дозволяє оцінити ступінь виконання запланованих показників.

Порівняння фактичних результатів із плановими значеннями сприяє своєчасному виявленню відхилень і прогнозуванню потенційних ризиків, що є важливим для підвищення ефективності діяльності малого підприємства.

У ході дослідження наукових підходів до трактування категорії «фінансова звітність» (табл. 1.1) встановлено, що вітчизняні та зарубіжні науковці розглядають її з різних позицій.

Зокрема, фінансова звітність визначається як елемент методу бухгалтерського обліку, офіційний звітний документ, система узагальнених показників, інформаційний ресурс або інформаційна модель підприємства, що відображає результати його фінансово-господарської діяльності.

На основі узагальнення наукових підходів до визначення сутності фінансової звітності у роботі сформульовано власне трактування цієї категорії. Фінансова звітність розглядається як звіт суб'єкта господарювання за певний звітний період, що містить узагальнену інформацію про його фінансово-економічний стан та використовується для інформаційного забезпечення аналізу фінансового стану і прийняття управлінських рішень.

Сучасні наукові підходи до визначення сутності фінансової звітності ґрунтуються на визнанні її багатофункціонального характеру.

У науковій літературі фінансова звітність розглядається не лише як результат узагальнення облікових даних за певний період, але і як інструмент інформаційної взаємодії підприємства з різними групами зацікавлених користувачів.

Таблиця 1.1

Термінологічний аналіз поняття «фінансова звітність» у науковій літературі та нормативних документах

Автор	Поняття
Вареня В.	Система узагальнюючих показників бухгалтерського обліку, структурованих у формі звітності, які надають користувачам інформацію про фінансовий стан, результати діяльності, рух грошових коштів та зміни у власному капіталі підприємства за звітний період для прийняття цими користувачами відповідних рішень.
Лісна І.	Фінансова звітність – це своєрідна інформаційна модель господарюючого суб'єкта.
Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ Міністерства фінансів України № 73 від 07 лютого 2013 р.	Фінансова звітність – це бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період.
Пушкар М.С.	Сукупність реєстрів генералізованих (зведених, згрупованих, узагальнених) показників за певний період, що характеризують статистику та динаміку об'єктів бухгалтерського обліку.
Ткаченко Н.М.	Сукупність форм звітності, складених на основі даних обліку з метою одержання користувачем узагальненої інформації про підприємство.
Тютюнник П.С., Маляревський Ю.Д.	Документи, що містять інформацію про фінансовий стан, результати діяльності, про рух грошових коштів підприємства за звітний період.
Хомин П.Я., Журавель Г.П	Звітність є самостійною системою подання даних, необхідних для інформаційного забезпечення менеджменту і в жодному разі не може вважатись складовим елементом (прийомом) бухгалтерського обліку.

Одні науковці (М.С. Пушкар, П.Я. Хомин, Н.М. Ткаченко) акцентують увагу на її ролі як складової методу бухгалтерського обліку, тоді як інші (І. Лісна, П.С. Тютюнник) підкреслюють інформаційну, аналітичну та прогностичну функції фінансової звітності. Така різноманітність підходів свідчить про еволюційний характер цієї категорії та її здатність адаптуватися до змін економічного середовища й інформаційних потреб користувачів. Узагальнення наведених підходів дозволяє розглядати фінансову звітність передусім як інструмент комунікації між підприємством та зовнішніми і внутрішніми

стейкхолдерами, а не виключно як технічний результат облікових процедур.

В умовах розвитку ринкової економіки значення фінансової звітності підприємств зазнає суттєвої трансформації. Вона дедалі більше використовується як інформаційна основа для формування управлінських рішень стратегічного і тактичного характеру. Показники звітності дозволяють оцінити майновий стан підприємства, рівень його економічного потенціалу та фінансової стійкості, а також слугують базою для прогнозування майбутніх фінансових надходжень і визначення перспектив розвитку. Таким чином, фінансова звітність виступає важливим елементом системи управління підприємством.

Фінансова звітність може розглядатися як комплексна модель узгодження економічних інтересів різних суб'єктів ринку. Вона постійно змінюється та вдосконалюється під впливом трансформацій у господарському середовищі, нормативно-правовому регулюванні та інформаційних запитах користувачів. У цьому контексті звітність одночасно може бути джерелом потенційних суперечностей між її укладачами та користувачами і водночас інструментом їх врегулювання шляхом забезпечення прозорості та зіставності фінансової інформації.

Одним із ключових показників, що характеризує результативність фінансово-господарської діяльності підприємства в сучасних умовах, є фінансовий результат, який визначається у формі прибутку або збитку. Саме цей показник концентрує в собі підсумковий ефект від здійснення господарських операцій та використання ресурсів підприємства.

Економічна сутність фінансового результату найбільш повно розкривається в процесі його формування та відображення у бухгалтерському обліку. Разом з тим динамічний розвиток ринкових відносин зумовлює необхідність перегляду традиційних підходів до організації облікової системи, центральним елементом якої є облік фінансових результатів. Від правильності визначення фінансового результату залежить об'єктивність оцінки ефективності

діяльності підприємства та обґрунтованість управлінських рішень.

Фінансовий результат діяльності підприємства визначається як різниця між отриманими доходами та понесеними витратами [67]:

$$\text{Фінансовий результат} = \text{Доходи} - \text{Витрати}.$$

Коректність формування фінансового результату ґрунтується на дотриманні принципів і правил бухгалтерського обліку, встановлених чинним законодавством. До них належать концептуальні засади складання та подання фінансової звітності, міжнародні стандарти фінансової звітності, Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», а також національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Усвідомлення сутності категорії «фінансовий результат» є необхідною передумовою для побудови ефективної системи його обліку, аналізу та здійснення своєчасного управлінського впливу з метою підвищення результативності діяльності підприємств.

Аналіз нормативно-правової бази засвідчив, що в законодавстві України відсутнє розгорнуте визначення поняття «фінансові результати», тоді як у окремих нормативних актах з бухгалтерського обліку розкривається зміст категорій «прибуток» і «збиток». Це зумовлює потребу в подальшому науковому осмисленні питань організації обліку та формування фінансових результатів, зокрема на рівні малих підприємств. У процесі дослідження було виокремлено ключові проблемні аспекти цієї сфери, що потребують подальшого аналізу та систематизації (рис. 1.3).

Наведені на рис. 1.3 проблемні аспекти підтверджують доцільність подальшого поглиблення наукових досліджень як у сфері організації бухгалтерського обліку, так і в частині формування фінансових результатів малих підприємств. Їхня наявність свідчить про те, що існуюча система облікового забезпечення не завжди повною мірою відповідає інформаційним потребам управління та зовнішніх користувачів.

Аналіз чинної нормативно-правової бази у сфері бухгалтерського обліку та

фінансової звітності засвідчує існування методологічних неузгодженостей, які ускладнюють процес формування якісної фінансової інформації суб'єктами малого бізнесу.

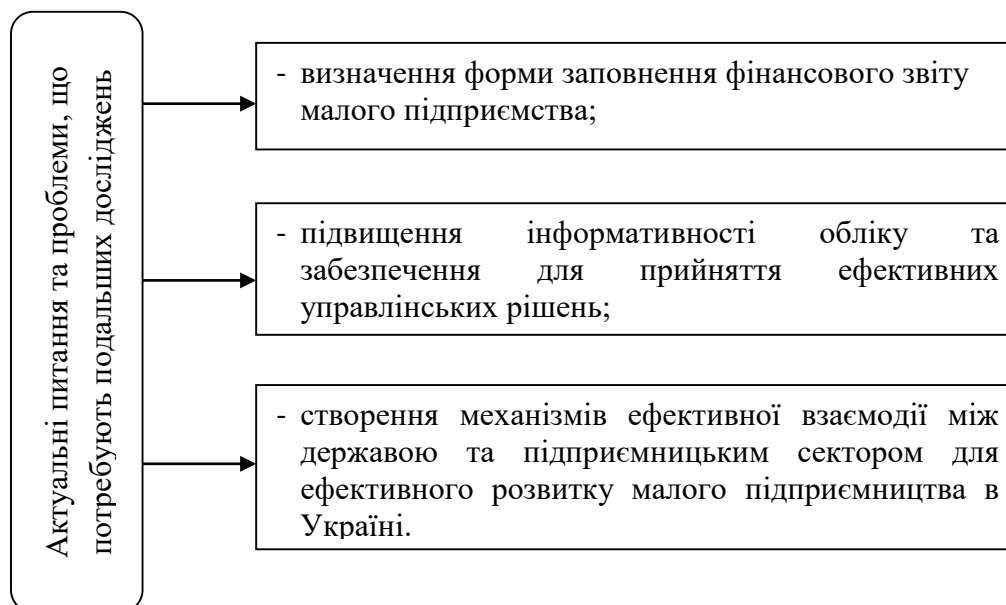

Рис. 1.3. Проблеми та питання з організації обліку та формування фінансових результатів

Зокрема, відсутність єдиного підходу до трактування окремих економічних категорій, таких як «фінансовий результат», «економічна вигода» або «оцінка активів», знижує рівень порівнюваності показників звітності та створює ризики їхнього неоднозначного тлумачення. Це обумовлює необхідність подальшої гармонізації національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку з вимогами міжнародних стандартів та уточнення переліку індикаторів, релевантних для оцінювання фінансового стану малих підприємств. Суттєвим викликом для практики функціонування малих підприємств є поступовий перехід до застосування міжнародних стандартів фінансової звітності для малих і середніх підприємств. Попри спрощений характер цього стандарту, його використання потребує переосмислення традиційних підходів до визнання, оцінки та розкриття інформації про активи, зобов'язання і доходи. У діяльності вітчизняних МСП це супроводжується

труднощами щодо визначення справедливої вартості, знецінення активів та формування резервів, що свідчить про необхідність удосконалення методичних засад обліку фінансових результатів. Дослідники О. Поліщук та В. Білоус підкреслюють, що впровадження МСФЗ стало домінантним вектором розвитку облікової системи як на глобальному рівні, так і в Україні. Цей процес зумовлений трьома ключовими детермінантами [46]:

1. Глобалізація економіки: створення універсальної «фінансової мови», що робить звіти зрозумілими для іноземних контрагентів.

2. Трансформація ринків капіталу: підвищення прозорості даних, що стимулює довіру інвесторів та ліквідність активів.

3. Якісне оновлення звітності: впровадження суворіших критеріїв до змісту інформації, що підвищує її корисність.

Для українського малого бізнесу перехід на МСФЗ залишається добровільним. Це стратегічне рішення доцільне для компаній, які планують залучати іноземний капітал, виходити на зовнішні ринки або мають статус суб'єктів суспільного інтересу. Водночас для багатьох підприємств такий крок може бути економічно необґрунтованим через високу вартість впровадження (рис. 1.4).

Переваги	Недоліки та бар'єри
Максимальна прозорість та зіставність даних для міжнародного аналізу.	Значні капіталовкладення в ІТ-системи та адаптацію облікових процесів.
Підвищення довіри з боку зовнішніх користувачів (інвесторів, банків).	Суттєве ускладнення методології обліку та необхідність професійних суджень.
Оптимізація внутрішнього менеджменту завдяки якісній аналітиці.	Потреба в залученні зовнішніх кваліфікованих консультантів з метою забезпечення коректності звітності
Спрощення підготовки консолідованої звітності для груп компаній.	Висока вартість навчання або перепідготовки бухгалтерського штату.

Рис. 1.4. Переваги та недоліки застосування МСФЗ суб'єктами малого підприємництва

Варто погодитися з авторами, що попри очевидні вигоди для експортно-орієнтованих малих підприємств, обмеженість ресурсів часто стає суттєвою перешкодою. Для нівелювання цих труднощів бізнесу варто розглянути аутсорсинг бухгалтерських послуг та інвестувати у професійний розвиток персоналу. Таким чином, впровадження МСФЗ у сегменті малого підприємництва України – це складний еволюційний шлях. Його успішність залежить від синергії зусиль власників бізнесу, державної підтримки та готовності професійної спільноти до якісних змін.

У сучасних наукових дослідженнях дедалі більшого поширення набуває підхід, відповідно до якого фінансова звітність малого підприємства розглядається як інструмент управління економічною вартістю бізнесу. У цьому контексті показники звітності аналізуються з позицій прибутковості, ліквідності, платоспроможності та ділової активності, що дозволяє оцінити не лише поточний фінансовий результат, а й здатність підприємства забезпечувати стабільне функціонування у довгостроковій перспективі. Відтак уточнення змісту поняття «фінансові результати» та системи показників, які їх характеризують, є важливою передумовою підвищення аналітичної цінності фінансової звітності малих підприємств.

Таким чином, фінансова звітність виступає ключовим джерелом інформації для аналізу економічного потенціалу підприємства, прогнозування майбутніх фінансових надходжень та обґрунтування управлінських рішень щодо напрямів його розвитку. Вона є невід’ємним елементом ринкової економіки та засобом комунікації між управлінським персоналом різних рівнів у процесі формування стратегії і тактики діяльності підприємства. Узагальнення результатів дослідження сучасного стану наукових підходів до фінансової звітності дозволяє зробити висновок про доцільність нормативного уточнення сутності категорії «фінансові результати», а також про необхідність вдосконалення системи показників, що використовуються для їх оцінювання у фінансовій звітності підприємств.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИКА СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Організаційно-правові засади діяльності та облікова політика підприємства

Підприємство створено та здійснює господарську діяльність відповідно до вимог Статуту, Закону України «Про товариства з обмеженою відповідальністю», Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Податкового кодексу України, Земельного кодексу України, Цивільного кодексу України, Господарського кодексу України та інших нормативно-правових актів, чинних на території України.

Засновниками Товариства є фізичні особи – резиденти України.

Підприємство функціонує як економічно самостійний суб'єкт господарювання, що спеціалізується на вирощуванні сільськогосподарської продукції, її переробці та подальшій реалізації.

Ключовим напрямом діяльності є закладання та експлуатація багаторічних насаджень, виробництво органічної сировини, а також переробка продукції у соки прямого віджиму та інші види готової продукції.

Втручання у виробничо-господарську діяльність Товариства з боку органів державної влади, органів місцевого самоврядування або інших осіб допускається виключно у випадках, прямо передбачених чинним законодавством.

З моменту державної реєстрації підприємство є юридичною особою, має самостійний баланс, відкриває рахунки в установах банків, використовує печатку та інші реквізити відповідно до законодавства та Статуту.

Основною метою діяльності Підприємства є отримання прибутку шляхом здійснення таких видів діяльності (відповідно до КВЕД, зазначених у Статуті):

- вирощування плодових та ягідних культур;

- переробка та консервування фруктів і овочів;
- виробництво фруктових та овочевих соків;
- оптова та роздрібна торгівля сільськогосподарською продукцією та продуктами її переробки;
- допоміжна діяльність у рослинництві;
- післяурожайна діяльність;
- інша діяльність, не заборонена законодавством України.

Майно підприємства належить йому на праві власності. До складу майна можуть входити: земельні ділянки, багаторічні насадження, виробничі та складські приміщення, машини й обладнання для вирощування та переробки сировини, транспортні засоби, а також інше майно, необхідне для здійснення статутної діяльності.

Підприємство здійснює діяльність на засадах самоокупності та самофінансування. Усі витрати покриваються за рахунок власних доходів та інших джерел, що не заборонені законодавством.

Прибуток підприємства визначається як різниця між доходами та витратами відповідно до вимог НП(С)БО та Податкового кодексу України і є основним показником фінансових результатів його діяльності.

Підприємство веде бухгалтерський облік результатів своєї роботи й подає до відповідних органів фінансову звітність, податкову та статистичну звітність у порядку та строки, встановлені законодавством України. Підприємство є платником податку на додану вартість; система оподаткування та інші податки визначаються відповідно до Податкового кодексу України. Підприємство є платником ПДВ.

Трудові відносини на підприємстві формуються на основі поєднання праці засновників і найманих працівників. У разі виробничої необхідності залучення персоналу здійснюється на підставі трудових договорів або цивільно-правових угод.

Поточне управління діяльністю підприємства покладено на директора,

який діє відповідно до Статуту та умов трудового договору.

Припинення діяльності Підприємства може відбуватися у разі його реорганізації, ліквідації, визнання неплатоспроможним або банкрутом, а також за відсутності засновників чи спадкоємців, які бажають продовжувати діяльність товариства.

За організацію бухгалтерського обліку, забезпечення фіксації фактів здійснення всіх господарських операцій у первинних документах, зберігання облікових документів та реєстрів протягом установленого терміну відповідає керівник підприємства та головний бухгалтер. Організація бухгалтерського обліку здійснюється з моменту створення підприємства, оскільки від обраної системи обліку й облікової політики залежить якість інформації, що використовується для управління [50].

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» підприємство має право самостійно обирати форму організації бухгалтерського обліку [49]. У Підприємстві облік ведеться бухгалтерською службою на чолі з головним бухгалтером із використанням спеціалізованого програмного забезпечення для автоматизації обліку та електронного документообігу.

Документальне оформлення облікової політики підприємства здійснюється у вигляді Наказу про облікову політику, який після затвердження набуває статусу внутрішнього нормативного акта. Цим Наказом встановлюються організаційні принципи побудови обліку, методи оцінки активів і зобов'язань, порядок формування доходів і витрат, а також правила складання фінансової звітності.

Основні положення облікової політики Підприємства передбачають:

1. При відображенні в бухгалтерському обліку господарських операцій застосовувати Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в частині, що не суперечить міжнародним стандартам фінансової звітності.

2. Використовувати автоматизовану форму ведення бухгалтерського

обліку з застосуванням сучасних комп'ютерних програм для обробки облікової інформації та формування регістрів, первинних документів і фінансової звітності, із застосуванням програми М.Е.Дос.

3. Затвердити окремими додатками до Наказу про облікову політику:

- перелік посадових осіб, які наділяються правом дозволу на проведення господарських операцій;

- перелік посадових осіб, яким дозволено отримувати та видавати товаро-матеріальні цінності;

- правила й графік документообігу за переліком документів, затверджених керівником;

- форми первинних облікових документів (зведених первинних документів), які застосовуються підприємством у практичній діяльності, але не затверджені відповідними державними органами;

- розроблений на основі Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій (наказ Мінфіну України № 291 від 21 грудня 1999 р.) робочий план рахунків із використанням рахунків першого, другого та третього порядків;

- перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції;

- перелік і склад змінних та постійних загальновиробничих витрат.

4. Установити пороги суттєвості:

- для окремих об'єктів обліку, що належать до активів, зобов'язань та власного капіталу – на рівні, не нижчому від 3 % підсумку відповідних статей;

- для окремих видів доходів і витрат – на рівні 2 % чистого прибутку (збитку) підприємства за звітний період;

- для проведення переоцінки або зменшення корисності об'єктів основних засобів та нематеріальних активів – відхилення залишкової вартості від справедливої не менш ніж на 10 %.

5. Установити порядок обліку необоротних активів:

- матеріальні активи зі строком корисного використання більше одного року та вартістю менше 20000 грн (без ПДВ) відносити до складу малоцінних необоротних матеріальних активів згідно з НП(С)БО 7;

- для визнання основних засобів, інших необоротних матеріальних і нематеріальних активів, установлення строку корисного використання об'єктів та їхньої ліквідаційної вартості створити постійно діючу комісію в складі: директор (голова), головний бухгалтер, співвласники майна (члени);

- застосовувати при нарахуванні амортизації основних засобів, інших необоротних матеріальних активів та нематеріальних активів метод зменшення залишкової вартості;

- нарахування амортизації малоцінних необоротних матеріальних активів проводити в першому місяці використання таких об'єктів у розмірі 100 % їхньої вартості;

- здійснювати переоцінку тих об'єктів основних засобів, залишкова вартість яких відрізняється від їх справедливої вартості на дату балансу більш ніж на 10 %.

6. Установити порядок обліку запасів:

- одиницею бухгалтерського обліку запасів вважати кожне їх найменування;

- облік транспортно-заготівельних витрат вести загалом на окремому субрахунку з розподілом за середнім відсотком;

- при відпуску запасів у виробництво, продажу чи іншому вибутті та при реалізації готової продукції застосовувати метод середньозваженої собівартості;

- здійснювати визначення середньозваженої собівартості одиниці запасів один раз на місяць.

7. Формувати резерв сумнівних боргів із застосуванням методу абсолютної суми сумнівної заборгованості; за потреби створювати забезпечення на виконання гарантійних зобов'язань.

8. Витрати обліковувати за елементами та місцями їх виникнення; для

калькулювання виробничої собівартості продукції та послуг використовувати метод обліку фактичної виробничої собівартості, прийнявши базою розподілу загальновиробничих витрат прямі витрати, що включаються до собівартості.

9. Відображати відстрочені податкові активи та відстрочені податкові зобов'язання в сумі, визначеній один раз на рік на дату складання річної фінансової звітності.

Контроль за виконанням Наказу про облікову політику підприємства покладено на головного бухгалтера.

Достовірність формування фінансового результату базується на дотриманні принципів і правил бухгалтерського обліку, установлених законодавством, зокрема НП(С)БО, МСФЗ, Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Планом рахунків та Інструкцією про його застосування. Визнані доходи класифікуються відповідно до НП(С)БО 15 «Дохід» [38], а витрати – до вимог НП(С)БО 16 «Витрати» [39].

Діюча нормативно-правова база передбачає, що методика обліку в багатьох питаннях визначається обліковою політикою, яка обирається кожним підприємством самостійно. Тому від правильно сформованої облікової політики залежать кінцеві результати діяльності підприємства та стратегія його розвитку в майбутньому.

Базою номенклатури для первинного обліку фінансових результатів є характер надходження доходів і структура витрат за видами діяльності (операційної, інвестиційної, фінансової). Інформаційною базою поточного обліку фінансових результатів є реєстри аналітичного й синтетичного обліку, в яких відображаються доходи, витрати та результат діяльності за звітний період.

Інформаційною базою для поточного обліку фінансових результатів є облікові реєстри аналітичного та синтетичного обліку, де фінансові результати

Згідно з НП(С)БО 1, фінансовим результатом може бути прибуток або збиток: прибуток – сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати; збиток – перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були

здійснені ці витрати. Визначення фінансового результату полягає у розрахунку чистого прибутку (збитку) звітного періоду. З цією метою в бухгалтерському обліку передбачається послідовне зіставлення доходів та витрат.

Для ведення бухгалтерського обліку та відповідно відображення інформації про доходи та витрати від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності використовуються рахунки класу 7 «Доходи і результати діяльності» і класу 9 «Витрати діяльності». Відображення доходів підприємства здійснюється за кредитом рахунків 7 класу. Акумуляція витрат операційної та інших видів діяльності відбувається на рахунках 9 класу за дебетом. На початку року дані за рахунками 7 і 9 класів є інформаційною базою для заповнення відповідних рядків розділу I форми № 2-м «Звіт про фінансові результати».

Фінансові результати діяльності відображаються на субрахунках рахунку 79 «Фінансові результати». Визначення фінансових результатів проводиться через закриття субрахунків за окремими видами діяльності рахунку 79, водночас проводиться визначення кінцевого сальдо, яке списують на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)».

Синтетичний рахунок 79 «Фінансові результати» у своєму складі містить три субрахунки:

- 791 «Результат операційної діяльності»;
- 792 «Результат фінансових операцій»;
- 793 «Результат іншої діяльності».

Прибуток від здійснення діяльності відображають за кредитом рахунку 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)», а збиток – за дебетом рахунку 44. Для забезпечення своїх потреб підприємство може вести облік на додаткових субрахунках та аналітичних рахунках, які враховують специфіку діяльності, завдання управління й контролю тощо.

Отже, за кредитом рахунку 79 «Фінансові результати» та відповідних субрахунків узагальнюються показники, сформовані в процесі закриття рахунків обліку доходів, тоді як за дебетом відображаються суми, що виникають у

результаті закриття рахунків обліку витрат, а також сума нарахованого податку на прибуток. Такий порядок відображення забезпечує узагальнення інформації про кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства за звітний період та дозволяє отримати цілісну картину співвідношення доходів і витрат.

Сучасні підходи до аналітичної деталізації обліку доходів і фінансових результатів та їх подання у фінансовій звітності мають бути орієнтовані на потреби управління. Облікова інформація повинна забезпечувати можливість оперативного аналізу структури та динаміки доходів, виявлення джерел їх формування та оцінки ефективності окремих напрямів діяльності. Водночас вона має слугувати надійною інформаційною основою для прийняття управлінських рішень щодо оптимізації витрат і підвищення результативності господарської діяльності.

З метою забезпечення стійкого зростання прибутковості підприємству необхідно приділяти особливу увагу процесу формування фінансового результату, зокрема складу та обґрунтованості доходів і витрат. Це передбачає систематичний аналіз факторів, що впливають на фінансовий результат, дослідження тенденцій його зміни, а також виявлення внутрішніх резервів підвищення ефективності використання ресурсів. Такий підхід дозволяє не лише оцінити досягнуті результати, а й сформувати підґрунтя для планування подальшого розвитку підприємства.

Таким чином, обрана організаційно-правова форма діяльності та сформована система бухгалтерського обліку Підприємства створюють необхідні умови для повного і достовірного відображення фінансових результатів у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності. Це, своєю чергою, забезпечує формування інформаційної бази для подальшого аналізу фінансового стану підприємства та оцінювання результативності його діяльності.

Облікова політика Підприємства у даному контексті виконує функцію внутрішнього регулятивного документа, який адаптує вимоги НП(С)БО до конкретних умов господарювання підприємства. Визначені у Наказі про

облікову політику підходи до амортизації необоротних активів, установлення критеріїв суттєвості, вибору методів оцінки і списання запасів, формування резервів та забезпечень безпосередньо впливають на структуру і динаміку показників фінансової звітності, а отже, і на можливості їх інтерпретації користувачами. У зв'язку з цим облікова політика малого підприємства має формуватися не лише з урахуванням вимог податкового законодавства, а й з орієнтацією на потреби внутрішніх і зовнішніх користувачів у достовірній, релевантній та зіставній фінансовій інформації.

2.2. Підготовка облікових даних для складання фінансової звітності малого підприємства

Бухгалтерський облік на Підприємств організовано із застосуванням методу подвійного запису, відповідно до якого кожна господарська операція відображається одночасно за дебетом одного рахунка і кредитом іншого в однаковій сумі. Такий підхід забезпечує внутрішній контроль правильності облікових записів, логічний взаємозв'язок показників та узгодженість даних синтетичного і аналітичного обліку, що є необхідною умовою формування достовірної фінансової звітності.

Важливою складовою підготовки облікових даних є організація документообігу, який охоплює рух первинних документів від моменту їх створення або отримання від контрагентів до передачі на архівне зберігання. Раціонально вибудований документообіг сприяє своєчасному відображенню господарських операцій у бухгалтерському обліку, знижує ризики помилок та забезпечує повноту інформаційної бази для складання фінансової звітності.

На Підприємстві первинне оформлення господарських операцій здійснюється безпосередньо відповідальними працівниками структурних підрозділів підприємства, зокрема виробництва, складу та служби збуту. У

процесі виконання операцій ними формуються відповідні первинні документи, такі як накладні, акти виконаних робіт, рахунки та інші облікові форми, які вносяться до бухгалтерської інформаційної системи. Після цього оригінали документів у паперовому вигляді передаються до бухгалтерії для подальшої обробки та зберігання.

На наступному етапі бухгалтерська служба здійснює перевірку правильності оформлення і відображення первинних документів, веде облік операцій за банківськими рахунками, розрахунків з постачальниками, підрядниками та іншими контрагентами, а також забезпечує податковий облік і проведення звірок взаєморозрахунків. Така перевірка дозволяє своєчасно виявляти неточності та забезпечувати коректність облікових даних.

Загальну координацію процесу обліку та підготовки звітної інформації здійснює головний бухгалтер, який відповідає за формування та подання фінансової і податкової звітності, організацію обліку розрахунків з оплати праці, контроль правильності відображення господарських операцій, а також за проведення елементів управлінського аналізу доходів, витрат і фінансових результатів з метою підтримки управлінських рішень.

Упродовж звітного місяця первинні документи зберігаються в бухгалтерії у систематизованому вигляді, згруповані за видами операцій та звітними періодами, що забезпечує швидкий доступ до необхідної інформації та спрощує процедури контролю і узагальнення даних.

Процес підготовки облікової інформації до складання фінансового звіту малого підприємства на Підприємстві, а також безпосереднє формування звітних форм доцільно розглядати як послідовність взаємопов'язаних етапів, кожен з яких включає окремі процедурні дії (рис. 2.1). Такий підхід дозволяє структурувати процес складання фінансової звітності, забезпечити логічну послідовність операцій та підвищити якість підсумкових звітних показників.

Фінансовий звіт малого підприємства складається у національній валюті України – гривні та її сотій частині – копійці. Для суб'єктів малого

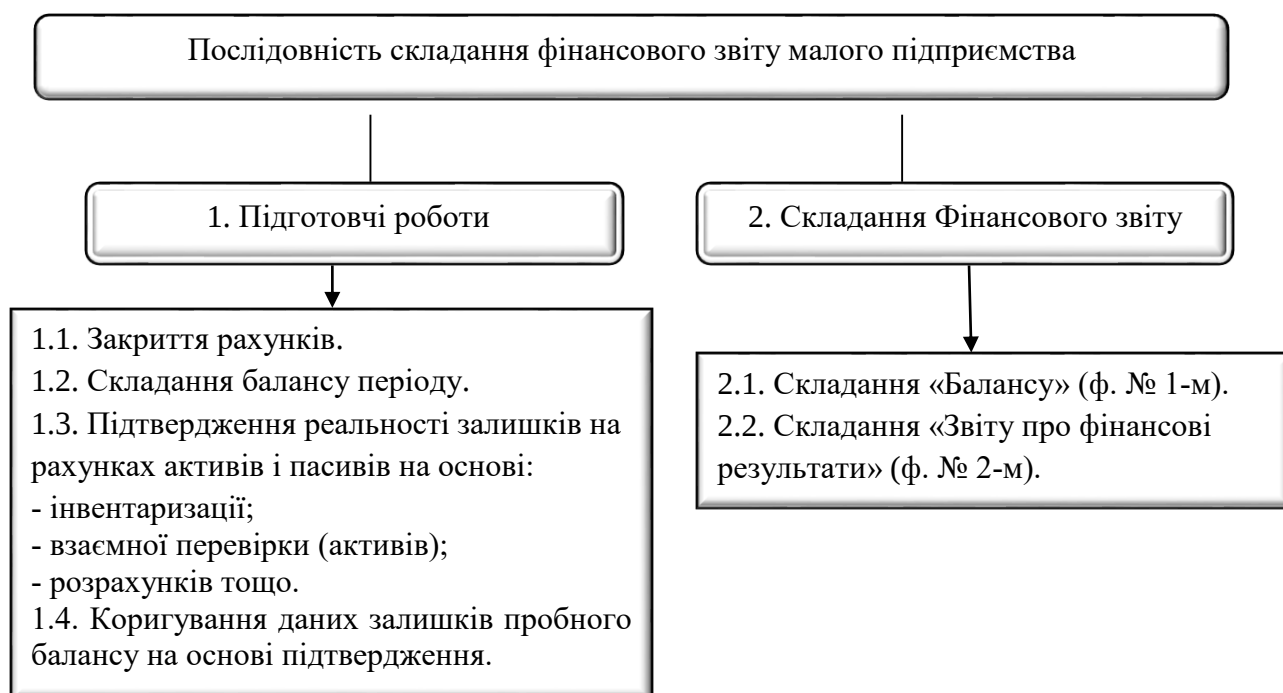

Рис. 2.1. Послідовність складання Фінансового звіту Підприємства

підприємництва показники фінансової звітності подаються у тисячах гривень із зазначенням одного десяткового знаку. Під час формування Фінансового звіту не допускається згортання статей активів і зобов'язань, а також доходів і витрат, за винятком випадків, прямо визначених нормами НП(С)БО.

Річні показники фінансової звітності формуються наростаючим підсумком з початку звітнього року. Рядки типових форм, за якими відсутні числові значення, можуть прокреслюватися або, у разі використання власних бланків, не включатися до звіту за умови збереження встановленої нумерації. У разі виникнення потреби відображення специфічних показників підприємство має право доповнювати типові форми новими рядками, обґрунтовуючи їх зміст та необхідність у примітках до фінансової звітності.

У складі річної фінансової звітності обов'язково наводяться порівняльні показники за попередній звітний рік. Для цього підприємства подають окремі форми фінансової звітності за минулий і звітний роки, кожна з яких містить інформацію лише за один відповідний період.

Кожна форма фінансової звітності засвідчується підписами керівника підприємства та головного бухгалтера. Для Фінансового звіту малого підприємства, який включає Баланс (форма № 1-м або 1-мс) та Звіт про фінансові результати (форма № 2-м або 2-мс), підписи посадових осіб проставляються після розділу, що містить показники фінансових результатів діяльності.

Суттєвий вплив на організацію складання фінансової звітності справляє автоматизація облікових процесів. Використання спеціалізованого програмного забезпечення знижує ймовірність технічних помилок, підвищує точність відображення господарських операцій та створює умови для проведення комплексного аналізу фінансових показників у режимі реального часу. Для малих підприємств автоматизація обліку є ефективним інструментом оптимізації витрат, скорочення строків підготовки звітності та підвищення її аналітичної цінності. У результаті сучасні облікові системи формують інформаційне підґрунтя для управлінського контролю та забезпечення прозорості фінансових даних.

Застосування комп'ютерних програм у діяльності Підприємства забезпечує можливість оперативного формування облікової інформації за будь-який звітний період, швидкого доступу до необхідних даних та автоматичного складання регламентованої фінансової звітності. Це істотно зменшує трудомісткість облікових процедур і мінімізує кількість помилок порівняно з ручним способом ведення обліку.

На підприємстві використовується програмний продукт, який дозволяє здійснювати введення первинних документів, їх групування за журналами, а також пошук інформації за реквізитами, такими як номер документа, дата, сума або контрагент. Первинною інформаційною одиницею в системі є господарська операція, підтверджена відповідним документом. На підставі введених даних програма автоматично формує бухгалтерські проведення, що забезпечує своєчасне відображення значного обсягу операцій у бухгалтерському обліку.

В умовах автоматизованого ведення обліку процес складання фінансової звітності істотно спрощується, однак для забезпечення достовірності інформації необхідним залишається регулярний контроль стану рахунків та проведення інвентаризації активів і зобов'язань, зокрема запасів, основних засобів і розрахунків.

Першим етапом підготовки достовірних облікових даних у програмному середовищі є виконання процедури «Групового перепроведення документів». Зазначена операція забезпечує хронологічну впорядкованість господарських операцій, оскільки під час проведення платіжних доручень, надходження товарів і послуг або списання товарно-матеріальних цінностей часто порушується послідовність дат і часу їх відображення в обліку.

Далі перевіряється закриття всіх місяців документом «Закриття місяця», після якого обов'язково формується документ «Визначення фінансових результатів». Порушення цієї послідовності призводить до наявності залишків за рахунками 7 та 9 класів на кінець періоду, що є неприпустимим при складанні фінансової звітності. Документ «Визначення фінансових результатів» забезпечує закриття рахунків доходів і витрат та формування залишку нерозподіленого прибутку (непокритого збитку).

Наступний етап – інвентаризація банківських рахунків. Для цього звіряються залишки за рахунком 31 «Рахунки в банках» з даними банківських виписок на звітну дату. Таку звірку доцільно проводити регулярно – після обробки банківських документів за кожен попередній день, що дозволяє своєчасно виявляти помилки.

Потім здійснюється інвентаризація розрахунків з контрагентами. Формуються акти звірки взаєморозрахунків на кінець кварталу й надсилаються покупцям та постачальникам. Після узгодження даних усуваються виявлені розбіжності. Наказом керівника призначається комісія для проведення інвентаризації розрахунків, яка розглядає акти звірки та своїми підписами підтверджує дебіторську і кредиторську заборгованість. Акт інвентаризації

формують у журналі «Інвентаризація розрахунків» у програмі.

Окремим блоком є інвентаризація запасів. На підприємстві діє постійно діюча інвентаризаційна комісія. За результатами інвентаризації надлишки оприбутковуються, а недостачі – списуються з відображенням відповідних результатів у бухгалтерському обліку. Дані фіксуються в «Інвентаризаційному описі», який підписується членами комісії та матеріально відповідальними особами.

Важливим етапом підготовки звітності є аналіз рахунків з податку на додану вартість. Для цього використовується система формул для аналізу податкового кредиту та податкових зобов'язань (рис. 2.2). Після перевірки податкових рахунків звіряється сальдо за субрахунком 6412 «Розрахунки з бюджетом з ПДВ», яке має відповідати сумі, зазначеній у поданій декларації з ПДВ за останній податковий період (місяць або квартал).

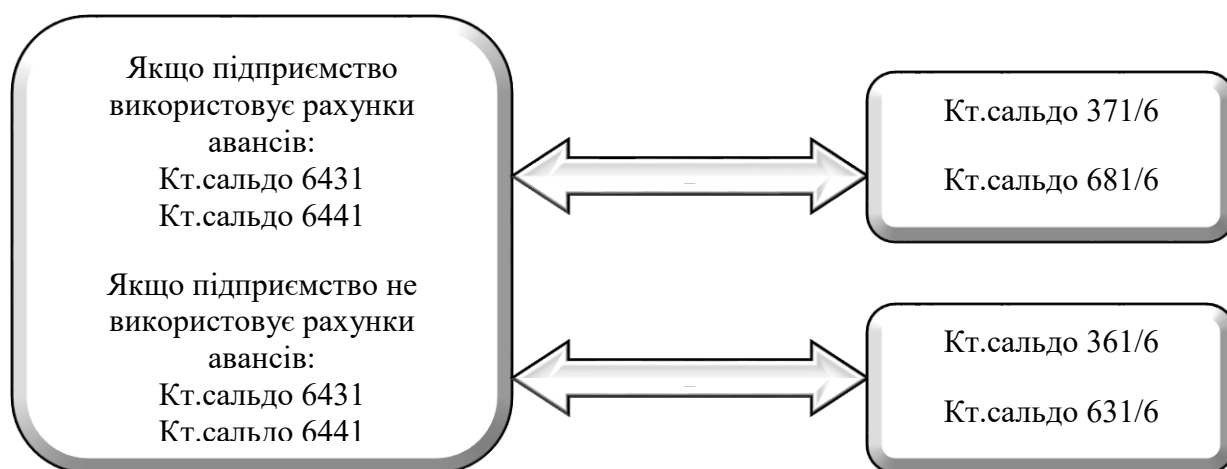

Рис. 2.2. Формули для аналізу рахунків податкового кредиту та податкового зобов'язання

Наступним етапом підготовки звітних даних є формування та друк оборотно-сальдової відомості за всіма рахунками бухгалтерського обліку. Після цього здійснюється формування фінансової звітності з одночасним виведенням розшифровок кожного заповненого рядка, що дає змогу перевірити коректність

відображення показників. Отримані розшифровки звіряються з даними оборотно-сальдової відомості, що забезпечує внутрішню узгодженість показників синтетичного обліку та фінансової звітності.

Для формування Фінансового звіту в програмному середовищі необхідно скористатися меню «Звіти», перейти до розділу «Регламентні звіти» та зі списку фінансових форм обрати «Звіт підприємства». У вікні налаштувань звіту зазначається організація, за якою складається звітність, а також звітний період, що підлягає відображенню у фінансовій звітності. У полі «точність» встановлюється кількість знаків після коми «1», після чого активується команда «Заповнити». У результаті система автоматично формує Фінансовий звіт малого підприємства.

Заповнення форм фінансової звітності в програмі здійснюється на підставі залишків за рахунками бухгалтерського обліку, які відображаються в оборотно-сальдовій відомості. Для контролю правильності віднесення сальдо конкретних рахунків до відповідних рядків Балансу або Звіту про фінансові результати використовується інструмент «Розшифровка», що дозволяє простежити логіку формування кожного показника.

Після завершення перевірочних процедур фінансова звітність експортується у файл відповідного формату, зберігається на електронному носії та підписується кваліфікованими електронними підписами керівника і головного бухгалтера. Подальше подання звітності до контролюючих органів здійснюється засобами електронного зв'язку через систему електронного документообігу (зокрема М.Е.Дос).

Функціональні можливості програмного забезпечення дозволяють у будь-який момент сформувати необхідну форму фінансової звітності в автоматичному режимі. При цьому візуальна структура та зміст звітів повністю відповідають формам, що заповнюються вручну, і відповідають чинним вимогам до річної фінансової звітності. У типовій конфігурації бухгалтер має змогу оперативно складати звіти, а також за потреби коригувати та доповнювати окремі показники

з урахуванням результатів перевірки.

Разом із тим автоматизація бухгалтерського обліку, поряд із очевидними перевагами, зумовлює появу нових ризиків для підприємства. Зокрема, особливої уваги потребують питання правильності налаштування алгоритмів закриття рахунків, повноти введення первинних документів та відповідності параметрів програмного забезпечення вимогам НП(С)БО. Некоректна конфігурація облікової системи може призвести до викривлення фінансових результатів, неправильного формування залишків за рахунками та помилок у податковій звітності. У зв'язку з цим автоматизований облік вимагає постійного контролю з боку головного бухгалтера та проведення регулярних внутрішніх перевірок. У додатку В представлено взаємозв'язок форм фінансового звіту малого підприємства та рахунків бухгалтерського обліку.

Таким чином, використання автоматизованих систем бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності на Підприємстві сприяє підвищенню якості облікової інформації, зменшенню трудомісткості облікових процедур, скороченню кількості помилок і формуванню надійної інформаційної бази для аналізу фінансового стану малого підприємства та прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Аналіз майна і джерел формування капіталу

Метою оцінки фінансового стану малого підприємства є аналіз його фінансової спроможності, а також розробка і реалізація заходів, спрямованих на підтримання достатнього рівня ліквідності та фінансової стійкості, встановлення можливостей підприємства продовжувати свою господарську діяльність, забезпечувати прибутковість та зростання виробничого потенціалу.

Важливим напрямом загального оцінювання фінансового стану малого підприємства є аналіз його майнового стану за інформацією балансу. Під майновим станом слід розуміти одну з характеристик фінансового стану, за допомогою якої оцінюється склад, розміщення, структура та динаміка активів (майна) і пасивів (джерел формування капіталу) підприємства.

Майно Підприємства становлять основні фонди та оборотні кошти, а також інші цінності, вартість яких відображається у бухгалтерському балансі. До джерел формування майна товариства належать:

- грошові та матеріальні внески засновників;
- доходи, одержані від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- кредити банків та інших кредиторів тощо.

Для аналізу майна підприємства (табл. 3.1) використаємо методику, наведену в активі скороченого аналітичного балансу (додаток Ж), та дані фінансової звітності малого підприємства, а саме форми № 1-м «Баланс», Підприємства за 2022-2024 рр. (додатки Г, Д, Е).

Результати аналізу структури та динаміки майна Підприємства свідчать про наявність як позитивних, так і негативних ознак і тенденцій у майновому стані підприємства за даними активу балансу. Так, у 2024 р. порівняно з 2022 р. вартість майна збільшилася на 4638,9 тис. грн, або 80,2 %, що

Таблиця 3.1

**Горизонтальний і вертикальний аналіз майна Підприємства
за 2022-2024 рр. (станом на кінець року)**

Вид активів (майна)	2022 р.		2023 р.		2024 р.		Відхилення (+,-) 2024 р. від 2022 р.		
	сума, тис. грн	у % до під- сум- ку	сума, тис. грн	у % до під- сум- ку	сума, тис. грн	у % до під- сум- ку	суми, тис. грн	час- тки, в. п.	у %
Майно – всього	5781,7	100,0	7949,1	100,0	10420,6	100,0	+4638,9	-	+80,2
1. Необоротні активи	3074,3	53,2	2966,5	37,3	3740,1	35,9	+665,8	-17,3	+21,7
1.1. Основні засоби	2789,6	48,3	2681,8	33,7	3450,4	33,1	+660,8	-15,2	+23,7
1.2. Незавер- шені капітальні інвестиції	284,7	4,9	284,7	3,6	289,7	2,8	+5,0	-2,1	+1,8
2. Оборотні активи	2707,4	46,8	4982,6	62,7	6680,5	64,1	+3973,1	+17,3	у 2,5 р. б.
2.1. Запаси	1913,9	33,1	2101,3	26,4	2390,3	22,9	+476,4	-10,2	+24,9
2.1.1. Готова продукція	581,0	10,0	1211,0	15,2	1607,3	15,4	+1026,3	+5,4	у 2,8 р. б.
2.2. Поточна дебіторська заборгованість	788,8	13,6	2591,2	32,6	3158,2	30,3	+2369,4	+16,7	у 4,0 р. б.
2.3. Гроші та їх еквіваленти	4,7	0,1	9,8	0,1	1131,6	10,9	+1126,9	+10,8	у 240,8 р. б.
2.4. Витрати майбутніх періодів	-	-	260,4	3,3	-	-	-	-	-
2.5. Інші обо- ротні активи	-	-	19,9	0,3	0,4	0,0	+0,4	+0,0	×

свідчить про нарощування майнового потенціалу підприємства. Оборотні активи при цьому зростали значно швидше (на 3973,1 тис. грн, або в 2,5 раза) порівняно з необоротними активами (на 665,8 тис. грн, або 21,7 %). У зв'язку з такою динамікою частка необоротних активів у майні знизилася з 53,2 % у 2022 р. до 35,9 % у 2024 р., а частка оборотних активів, відповідно, підвищилася з 46,8 до 64,1 %.

Необоротні активи представлені насамперед основними засобами, вартість

яких зросла на 660,8 тис. грн, або 23,7 %. Разом із тим їхня частка у майні знизилася з 48,3 % у 2022 р. до 33,1 % у 2024 р. Також складовими необоротних активів є незавершені капітальні інвестиції, вартість яких майже не змінилася.

Серед оборотних активів збільшилися усі їхні види. Зокрема, поточна дебіторська заборгованість зросла на 2369,4 тис. грн, або в 4 рази, а її частка в майні підвищилася з 13,6 % у 2022 р. до 30,3 % у 2024 р. У загальній сумі збільшення оборотних активів на зростання боргів дебіторів припадає 59,6 %. Отже, динаміка поточної дебіторської заборгованості вказує на суттєве погіршення стану розрахунків з дебіторами.

У складі запасів вартість залишків готової продукції збільшилася на 1026,3 тис. грн (у 2,8 раза), що зумовило підвищення їхньої частки в майні з 10,0 % у 2022 р. до 15,4 % у 2024 р. Такі зміни можуть свідчити про зниження ефективності збутової діяльності товариства.

Звертає на себе увагу, що за період дослідження гроші та їх еквіваленти збільшилися з 4,7 до 1131,6 тис. грн, їхня частка в майні підвищилася з 0,1 до 10,9 %, що впливає на поліпшення оцінки ліквідності балансу та платоспроможності підприємства.

Динаміка необоротних і оборотних активів Підприємства за період 2022-2024 рр. наведена на рис. 3.1.

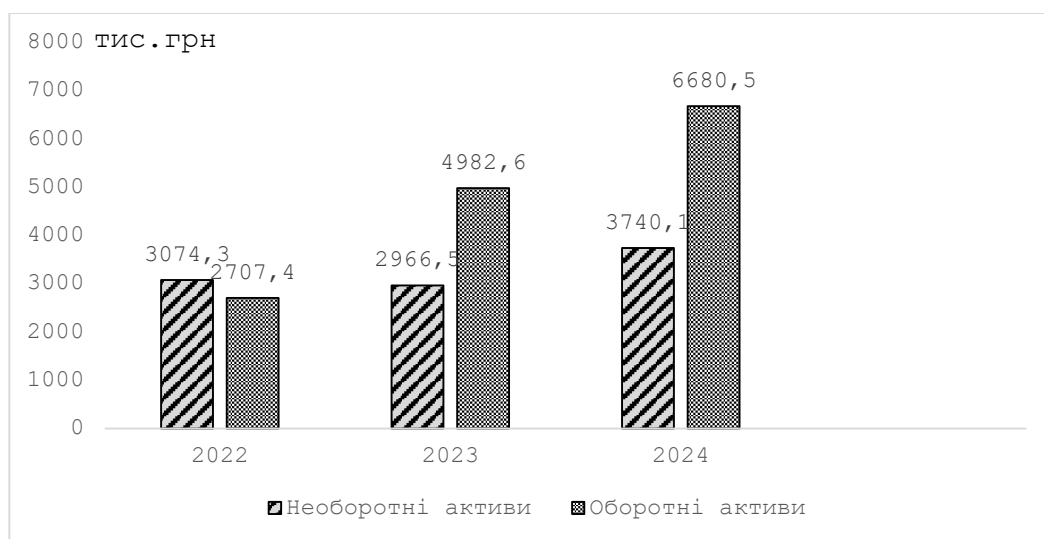

Рис. 3.1. Динаміка необоротних і оборотних активів Підприємства за 2022-2024 рр. (станом на кінець року)

Далі за інформацією форми № 1-м «Баланс» за 2022-2024 рр. (додатки Г, Д, Е) проведемо аналіз джерел формування капіталу Підприємства (табл. 3.2), користуючись методикою, наведеною в додатку Ж.

Таблиця 3.2

**Горизонтальний і вертикальний аналіз джерел формування капіталу
Підприємства за 2022-2024 рр. (станом на кінець року)**

Вид пасивів (джерел формування капіталу)	2022 р.		2023 р.		2024 р.		Відхилення (+,-) 2024 р. від 2022 р.		
	сума, тис. грн	у % до під- сумку	сума, тис. грн	у % до під- сумку	сума, тис. грн.	у % до під- сумку	суми, тис. грн.	част- ки, в. п.	у %
Джерела фор- мування капі- талу – всього	5781,7	100,0	7949,1	100,0	10420,6	100,0	+4638,9	-	+80,2
1. Власний капітал	2033,7	35,2	7502,7	94,4	8508,3	81,6	+6474,6	+46,4	у 4,2 р. б.
1.1. Зареєстро- ваний (пайо- вий) капітал	2000,0	34,6	10000,0	125,8	15000,0	143,9	+13000,0	+109,3	у 7,5 р. б.
1.2. Нерозпо- ділений прибуток	33,7	0,6	66,1	0,8	70,7	0,7	+37,0	+0,1	у 2,1 р. б.
1.3. Неоплаче- ний капітал	-	-	-2563,4	-32,2	-6562,4	-63,0	-6562,4	-63,0	×
2. Зобов'язан- ня	3748,0	64,8	446,4	5,6	1912,3	18,4	-1835,7	-46,4	-49,0
2.1. Довгост- рокові зобо- в'язання	-	-	-	-	796,5	7,7	+796,5	+7,7	×
2.2. Поточні зобов'язання	3748,0	64,8	446,4	5,6	1115,8	10,7	-2632,2	-54,1	-70,2
2.2.1. Поточна кредиторська заборгованість	346,6	6,0	149,0	1,9	812,1	7,8	+465,5	+1,8	у 2,3 р. б.
2.2.2. Інші по- точні зобов'я- зання	3401,4	58,8	297,4	3,7	303,7	2,9	-3097,7	-55,9	-91,1

Результати горизонтального і вертикального аналізу джерел формування капіталу свідчать про наявність як позитивних, так і негативних характеристик майнового стану товариства за інформацією пасиву балансу, а саме:

- у 2024 р. порівняно з 2022 р. власний капітал збільшився на

6474,6 тис. грн (у 4,2 раза), а зобов'язання зменшилися на 1835,7 тис. грн (на 49,0 %). Така динаміка складових пасиву балансу зумовила підвищення частки власного капіталу в джерелах формування капіталу з 35,2 до 81,6 % (на 46,4 в. п.) і, відповідно, зниження частки зобов'язань з 64,8 до 18,4 %. Отже, тенденцію можна оцінити як підвищення фінансової стійкості за критерієм частки власного капіталу, однак наявність значного неоплаченого капіталу погіршує якість структури власних джерел фінансування;

- у складі власного капіталу зареєстрований (пайовий) капітал зріс з 2000,0 тис. грн у 2022 р. до 15000,0 тис. грн у 2024 р., тобто в 7,5 раза. Одночасно зі стрімким збільшенням зареєстрованого (пайового) капіталу з'явився неоплачений капітал: 2563,4 тис. грн у 2023 р. і 6562,4 тис. грн у 2024 р. Вищевказані зміни зумовили ситуацію, коли зареєстрований (пайовий) капітал перевищував усі пасиви підприємства на 25,8 % у 2023 р. і 43,9 % у 2024 р. Різке збільшення зареєстрованого капіталу супроводжувалося формуванням значного неоплаченого капіталу, унаслідок чого номінальний розмір зареєстрованого капіталу перевищував підсумок пасиву балансу, що свідчить про невідповідність між задекларованим та фактично сформованим власним капіталом. Незважаючи на позитивну динаміку нерозподіленого прибутку, його частка в джерелах формування капіталу залишається незначною – 0,7 % на кінець 2024 р.;

- у 2023-2024 рр. усі зобов'язання підприємства були поточними, а в 2024 р. з'явилися довгострокові зобов'язання на суму 796,5 тис. грн. За період дослідження поточні зобов'язання зменшилися на 2632,2 тис. грн (70,2 %) виключно завдяки скороченню інших поточних зобов'язань на 3097,7 тис. грн (91,1 %). Водночас поточна кредиторська заборгованість збільшилася на 465,5 тис. грн, або в 2,3 раза). Підвищення частки поточної кредиторської заборгованості в джерелах формування капіталу з 6,0 % у 2022 р. до 7,8 % у 2024 р. свідчить про погіршення стану платежів підприємства перед кредиторами.

Аналіз джерел формування капіталу Підприємства за 2022-2024 рр.

засвідчує істотні зміни у структурі пасивів підприємства. У 2022 р. у складі пасивів переважали зобов'язання, частка яких становила 64,8 %, тоді як власний капітал формував 35,2 % загальної суми джерел фінансування. У 2023 р. спостерігалось різке зростання частки власного капіталу до 94,4 % за одночасного скорочення зобов'язань до 5,6 %. У 2024 р. частка власного капіталу знизилася до 81,6 %, водночас частка зобов'язань зросла до 18,4 %, що свідчить про часткове відновлення залучення позикових коштів.

Зростання власного капіталу підприємства у досліджуваному періоді відбулося насамперед за рахунок збільшення зареєстрованого (пайового) капіталу, розмір якого у 2024 р. досяг 15000,0 тис. грн. Разом із тим у структурі власного капіталу наявний неоплачений капітал, величина якого у 2024 р. становила 6562,4 тис. грн, що негативно впливає на якість структури джерел фінансування підприємства.

У структурі зобов'язань за 2022-2024 рр. відбулися помітні зміни. Загальна сума зобов'язань у 2024 р. порівняно з 2022 р. скоротилася на 1835,7 тис. грн, або на 49,0 %. У 2024 р. у складі пасивів з'явилися довгострокові зобов'язання у сумі 796,5 тис. грн, тоді як основну частку зобов'язань продовжують становити поточні зобов'язання, обсяг яких зменшився з 3748,0 тис. грн у 2022 р. до 1115,8 тис. грн у 2024 р. У цілому динаміка джерел формування капіталу Підприємства характеризується зростанням ролі власного капіталу та зниженням боргового навантаження, що позитивно впливає на фінансову стійкість підприємства.

Важливим в оцінюванні майнового стану підприємства є співвідношення рівня і динаміки поточної дебіторської та поточної кредиторської заборгованостей (рис. 3.2).

За інформацією рис. 3.2 у 2022 р. поточна дебіторська заборгованість перевищувала поточну кредиторську заборгованість у 2,3 раза, 2023 р. – 17,4 раза, 2024 р. – у 3,9 раза. Загалом наведені співвідношення свідчать про дисбаланс розрахунково-платіжних відносин, що може негативно впливати на

Рис. 3.2. Динаміка поточної дебіторської та поточної кредиторської заборгованостей у Підприємстві за 2022-2024 рр. (станом на кінець року)

ліквідність і потребує вдосконалення управління дебіторською та кредиторською заборгованостями. За даними табл. 3.1 і 3.2 упродовж періоду дослідження поточна дебіторська заборгованість зросла в 4 рази, а поточна кредиторська заборгованість – у 2,3 рази. Отже, шляхи поліпшення майнового стану підприємства пов'язані зокрема з удосконаленням управління дебіторською та кредиторською заборгованостями.

Таким чином, за результатами аналізу майна і джерел формування капіталу Підприємства можна зробити такі узагальнення: у структурі майна переважають оборотні активи, збільшення яких відбувається насамперед унаслідок нарощування боргів дебіторів; у 2024 р. товариство суттєво збільшило суму та підвищило частку високоліквідних активів; характеризується підвищенням рівня фінансової стійкості за критерієм забезпеченості власним капіталом, однак наявність значного неоплаченого капіталу погіршує якість структури власних джерел фінансування.; спостерігається нерівновага між сумами і динамікою поточної дебіторської та поточної кредиторської заборгованостей.

3.2. Оцінювання фінансової стійкості та платоспроможності підприємства

Оцінювання фінансової стійкості підприємства передбачає проведення об'єктивного аналізу величини та структури активів і пасивів балансу та визначення на підставі цього його фінансової незалежності. На практиці для цього використовується система фінансово-економічних коефіцієнтів. Економічний зміст, порядок розрахунку за даними форми № 1-м «Баланс» та нормативні значення (оптимальна динаміка) відносних показників оцінювання фінансової стійкості малого підприємства наведені в додатку Ж. Результати розрахунків відображені в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Відносні показники оцінювання фінансової стійкості Підприємства за 2022-2024 рр. (станом на кінець року)

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення (+,-) 2024 р. від 2022 р.
Показники структури джерел формування капіталу				
Коефіцієнт фінансової автономії	0,352	0,944	0,816	+0,464
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,648	0,056	0,184	-0,464
Коефіцієнт фінансового ризику	1,843	0,059	0,225	-1,618
Коефіцієнт фінансової стабільності	0,543	16,807	4,449	+3,906
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0	0	0,086	+0,086
Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	0	0	0,417	+0,417
Коефіцієнт поточних зобов'язань	1	1	0,583	-0,417
Показники стану оборотних активів				
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0	0,605	0,560	+0,560
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами	0	0,910	0,714	+0,714
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	0	2,159	1,995	+1,995
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	×	0,002	0,237	×
Показники стану основного капіталу				
Коефіцієнт майна виробничого призначення	0,814	0,602	0,560	-0,254
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів	0,483	0,337	0,331	-0,152
Коефіцієнт нагромадження амортизації	0,125	0,200	0,225	+0,100
Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	0,881	1,680	1,786	+0,905

Отже, виконані розрахунки свідчать про низький рівень фінансової стійкості товариства за показниками структури джерел формування капіталу в 2022 р. та високий рівень – у 2023-2024 рр. Так, значення коефіцієнта фінансової автономії вказує на те, що на кінець 2024 р. частка власного капіталу у валюті балансу становила 81,6 %, що на 46,4 в. п. більше порівняно з 2022 р. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу знизився з 0,648 до 0,184 і в 2023-2024 рр. свідчить про низький рівень фінансової залежності від кредиторів. За коефіцієнтом фінансової стабільності у 2022 р. на 1 грн зобов'язань припадало 0,54 грн власного капіталу, а в 2023 і 2024 рр. власний капітал перевищував позиковий капітал відповідно в 16,8 і 4,4 раза.

За результатами проведених розрахунків у 2022 р. величина власних оборотних коштів (різниця між власним капіталом і необоротними активами) була від'ємною, тому значення коефіцієнтів маневреності власного капіталу, забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами та забезпеченості запасів власними оборотними коштами приймаються на рівні 0, що вказує на фінансову нестабільність товариства за цими показниками.

У 2023-2024 рр. підприємство мало достатньою власних оборотних коштів для фінансування своєї діяльності, про що свідчить відповідність фактичних значень показників стану оборотних активів відповідним нормативним значенням. Так, коефіцієнт маневреності власного капіталу хоча й знизився з 0,605 у 2023 р. до 0,560 у 2024 р., але суттєво перевищує нормативне значення ($\geq 0,1$). Високий рівень мають також коефіцієнти забезпеченості оборотних активів і запасів власними оборотними коштами, хоча в динаміці вони й знизилися. Так, у 2024 р. за рахунок власних оборотних коштів формувалося 71,4 % оборотних активів проти 91,0 % у 2023 р. Значення коефіцієнта маневреності власних оборотних коштів показує, що на кінець 2023 р. серед власних оборотних активів грошові кошти становили лише 0,2 %, а в 2024 р. – вже 23,7 %. Отже, підприємство суттєво підвищило рівень фінансової стійкості щодо забезпеченості високоліквідними оборотними активами.

За період дослідження коефіцієнт майна виробничого призначення зменшився з 0,814 до 0,560, тому з погляду забезпеченості активами основної виробничо-господарської діяльності товариство має негативну динаміку фінансової стійкості. Цей же висновок можна зробити й за динамікою коефіцієнта реальної вартості основних засобів, який зменшився з 0,483 до 0,331, що показує зниження частки основних засобів у валюті балансу. За коефіцієнтом нагромадження амортизації рівень зношеності основних засобів підвищився з 12,5 % у 2022 р. до 22,5 % у 2024 р., але залишається низьким. Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів свідчить про суттєві зміни у їхньому співвідношенні. Так, у 2022 р. на 1 грн необоротних активів припадало 0,88 грн оборотних активів, а в 2023 і 2024 рр. оборотні активи перевищували необоротні активи відповідно на 68,0 і 78,6 %, що підтверджує раніше сформульовані висновки про структурні зрушення у складі майнових ресурсів.

За інформацією форми № 1-м «Баланс» за 2022-2024 рр. (додатки Г, Д, Е), користуючись методикою, наведеною в додатку Ж, визначимо і проаналізуємо тип фінансової стійкості підприємства (табл. 3.4).

За результатами проведених розрахунків (табл. 3.4) із визначення типу фінансової стійкості Підприємства за зростання у 2024 р. порівняно з 2022 р. вартості запасів на 476,4 тис. грн підприємство збільшило величину власних оборотних коштів на 5808,8 тис. грн: із -1040,6 до 4768,2 тис. грн. У 2022 р. нестача загальної величини джерел формування запасів становила 2954,5 тис. грн, що було ознакою кризового типу фінансової стійкості. Натомість у 2023-2024 рр. надлишок власних оборотних коштів для формування запасів склав відповідно 2434,9 і 2377,9 тис. грн, а це означало абсолютну фінансову стійкість підприємства. При цьому коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами знизився з 2,159 у 2023 р. до 1,995 у 2024 р., а надлишок власних оборотних коштів на 1 грн запасів зменшився відповідно з 1,16 до 0,99 грн. Загалом у 2023-2024 рр. за критерієм достатності власних оборотних коштів для формування запасів Підприємство мало високий рівень фінансової

стійкості.

Таблиця 3.4

**Визначення типу фінансової стійкості Підприємства
за 2022-2024 рр. (станом на кінець року), тис. грн**

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення (+,-) 2024 р. від 2022 р.
Власні оборотні кошти	-1040,6	4536,2	4768,2	+5808,8
Довгострокові зобов'язання	-	-	796,5	+796,5
Короткострокові кредити банків	-	-	-	-
Запаси	1913,9	2101,3	2390,3	+476,4
Наявність власних оборотних коштів і довгострокових зобов'язань для формування запасів	-1040,6	4536,2	5564,7	+6605,3
Загальна величина джерел формування запасів	-1040,6	4536,2	5564,7	+6605,3
Надлишок (+), нестача (-) власних оборотних коштів для формування запасів	-2954,5	+2434,9	+2377,9	+5332,4
Надлишок (+), нестача (-) власних оборотних коштів і довгострокових зобов'язань для формування запасів	-2954,5	+2434,9	+3174,4	+6128,9
Надлишок (+), нестача (-) загальної величини джерел формування запасів	-2954,5	+2434,9	+3174,4	+6128,9
Тип фінансової стійкості	Кризовий фінансовий стан	Абсолютна фінансова стійкість		×
Коефіцієнт забезпеченості запасів відповідними джерелами формування	-0,544	2,159	1,995	×
Надлишок (+) відповідних джерел формування на 1 грн запасів, грн	-1,54	+1,16	+0,99	×

За інформацією форми № 2-м «Звіт про фінансові результати» за 2022-2024 рр. (додатки Г, Д, Е), користуючись методикою, наведеною в додатку Ж, проведемо розрахунок показників порогу рентабельності та запасу фінансової стійкості підприємства (табл. 3.5).

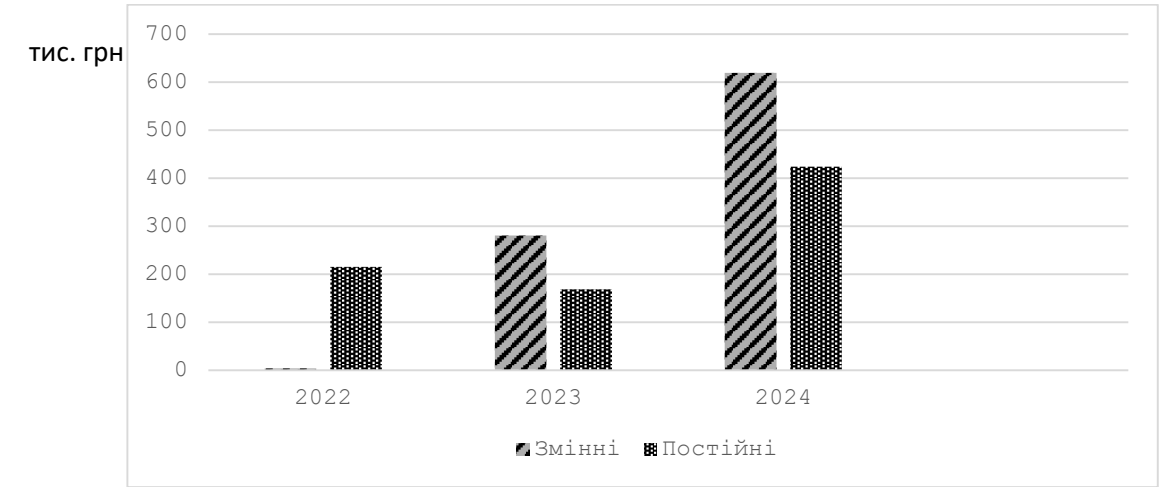
За інформацією табл. 3.5 у 2024 р. порівняно з 2022 р. за збільшення операційного доходу на 609,5 тис. грн (у 2,4 раза) операційні витрати зросли на 824,0 тис. грн (у 4,8 раза). Підсумком такої динаміки стало зменшення прибутку від операційної діяльності на 214,5 тис. грн, що становить 97,5 %. Серед операційних витрат змінні витрати суттєво зросли (на 615,7 тис. грн), що

Таблиця 3.5

**Показники порогу рентабельності та запасу фінансової стійкості
у Підприємстві за 2022-2024 рр.**

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення (+,-) 2024 р. від 2022 р.	
				абсо- лютне	віднос- не, %
Операційний дохід, тис. грн	439,3	488,4	1048,8	+609,5	у 2,4 р. б.
Операційні витрати, тис. грн	219,2	448,9	1043,2	+824,0	у 4,8 р. б.
у тому числі:					
змінні витрати	3,7	280,6	619,4	+615,7	у 167,4 р. б.
постійні витрати	215,5	168,3	423,8	+208,3	+96,7
Фінансовий результат від опера- ційної діяльності: прибуток, тис. грн	220,1	39,5	5,6	-214,5	-97,5
Маржинальний дохід, тис. грн	435,6	207,8	429,4	-6,2	-1,4
Частка (коефіцієнт) маржинально-го доходу в операційному доході	0,992	0,425	0,409	-0,583	-58,8
Поріг рентабельності, тис. грн	217,2	396,0	1036,2	+819,0	у 4,8 р. б.
Частка порогу рентабельності в операційному доході, %	49,5	81,1	98,8	+49,3	×
Зона фінансової стійкості, тис. грн	222,1	92,4	12,6	-209,5	-94,3
Запас фінансової стійкості, %	50,5	18,9	1,2	-49,3	×

пояснюється вкрай низькою базою їх формування у 2022 р., а постійні витрати – на 208,3 тис. грн (96,7 %). Динаміка змінних і постійних витрат у Підприємстві за період 2022-2024 рр. наведена на рис. 3.3.

**Рис. 3.3. Динаміка змінних і постійних витрат у Підприємстві
за 2022-2024 рр.**

За інформацією табл. 3.5 негативним із погляду динаміки фінансової стійкості підприємства є значне збільшення показника порогу рентабельності (на 819,0 тис. грн, або в 4,8 раза) та підвищення його частки в операційному доході: з 49,5 до 98,8 % (на 49,3 в. п.). Таким чином, якщо в 2022 р. для покриття операційних витрат використовувалася сума операційного доходу, що становила 49,5 % від фактичного доходу, то в 2024 р. – відповідно 98,8 %. При цьому запас фінансової стійкості знизився з 50,5 % у 2022 р. до 1,2 % у 2024 р., тобто підприємство у своїй діяльності практично опустилося на рівень беззбитковості. Отже, за показниками порогу рентабельності та запасу фінансової стійкості Підприємство суттєво знизило оцінку стабільності операційної діяльності.

Ліквідність і платоспроможність характеризують платіжні можливості суб'єкта господарювання, його наявні та потенційні фактори ефективної діяльності. Беручи до уваги групування активів за рівнем ліквідності (додаток Ж) та групування пасивів за терміновістю сплати (додаток Ж), за інформацією форми № 1-м «Баланс» за 2022-2024 рр. (додатки Г, Д, Е) проведемо аналіз ліквідності балансу Підприємства (табл. 3.6).

Таблиця 3.6

Аналіз ліквідності балансу Підприємства за 2022-2024 рр. (станом на кінець року), тис. грн

Групи	Види активів та пасивів	Роки		
		2022	2023	2024
A1	Високоліквідні активи	4,7	9,8	1131,6
A2	Середньоліквідні активи	788,8	2591,2	3158,2
A3	Низьколіквідні активи	1913,9	2381,6	2390,7
Разом		2707,4	4982,6	6680,5
П1	Найбільш строкові зобов'язання	346,6	149,0	812,1
П2	Короткострокові зобов'язання	3401,4	297,4	303,7
П3	Довгострокові зобов'язання	-	-	796,5
Разом		3748,0	446,4	1912,3
Надлишок (+) або нестача (-) платіжних засобів				
A1-П1	Високоліквідних активів	-341,9	-139,2	+319,5
A2-П2	Середньоліквідних активів	-2612,6	+2293,8	+2854,5
A3-П3	Низьколіквідних активів	+1913,9	+2381,6	+1594,2
Разом		-1040,6	+4536,2	+4768,2

За даними табл. 3.6 у 2022 р. нестача високоліквідних оборотних активів

для покриття найбільш термінових зобов'язань становила 341,9 тис. грн, а середньоліквідних оборотних активів для покриття короткострокових зобов'язань – 2612,6 тис. грн. Лише за низьколіквідними оборотними активами був надлишок платіжних засобів у зв'язку з відсутністю довгострокових зобов'язань. У цілому нестача оборотних активів для покриття усіх зобов'язань становила 1040,6 тис. грн, що наближає оцінку ліквідності балансу до стану неліквідності.

У 2023 р. ситуація суттєво покращилася, адже лише за високоліквідними активами була нестача платіжних засобів – 139,2 тис. грн. Загалом оборотні активи перевищували усі зобов'язання на 4536,2 тис. грн. У 2024 р. за усіма групами платіжних засобів мав місце надлишок коштів для покриття відповідних зобов'язань, що є ознакою абсолютної ліквідності балансу. Отже, впродовж періоду дослідження прослідковується чітка позитивна тенденція в оцінюванні ліквідності балансу.

Далі проведемо розрахунок і дамо оцінку рівня та динаміки відносних показників, які характеризують платоспроможність підприємства (табл. 3.7). Під час формулювання висновків візьмемо до уваги економічний зміст і нормативні значення коефіцієнтів (додаток Ж). Для розрахунків використаємо інформацію форми № 1-м «Баланс» (додатки Г, Д, Е).

Таблиця 3.7

**Показники оцінювання платоспроможності Підприємства за 2022-2024 рр.
(станом на кінець року)**

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення (+,-) 2024 р. від 2022 р.
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,001	0,022	1,014	+1,013
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,212	5,827	3,845	+3,633
Коефіцієнт загальної ліквідності	0,722	11,162	5,987	+5,265

За даними табл. 3.7 у 2022 р. фактичні значення усіх коефіцієнтів ліквідності були значно нижчими за відповідні нормативні значення. Так,

оборотні активи покривали лише 72,2 % поточних зобов'язань (за нормативного рівня – 100 %). Отже, в 2022 р. товариство було неплатоспроможним.

У 2023 р. за рахунок грошей та їх еквівалентів покривалося 2,2 % поточних зобов'язань, тобто підприємство залишалося грошово неплатоспроможним. Водночас фактичні значення коефіцієнтів швидкої та загальної ліквідності (5,827 і 11,162) перевищували відповідні нормативні значення ($\geq 0,7$ і $\geq 1,0$) у 8,3 і 11,1 раза. Це зумовлено різким скороченням поточних зобов'язань у 2023 р. за одночасного зростання оборотних активів. Таким чином, мав місце високий рівень розрахункової та майнової платоспроможності.

У 2024 р. за усіма коефіцієнтами ліквідності Підприємство мало високий рівень платоспроможності, зокрема гроші та їх еквіваленти перевищували поточні зобов'язання на 1,4 %, а на 1 грн поточних зобов'язань припадало близько 6 грн оборотних активів.

Із використанням інформації табл. 3.8 за допомогою способу ланцюгових підстановок визначимо вплив факторів на зміну коефіцієнта загальної ліквідності.

Таблиця 3.8

Вихідна інформація для факторного аналізу коефіцієнта загальної ліквідності у Підприємстві за 2022, 2024 рр. (станом на кінець року)

Показник	Умовне позначення	2022 р.	2024 р.	Відхилення (+,-) 2024 р. від 2022 р.	
				абсолютне	відносне, %
Оборотні активи, тис. грн	ОА	2707,4	6680,5	+3973,1	у 2,5 р. б.
Поточні зобов'язання, тис. грн	ПЗ	3748,0	1115,8	-2632,2	-70,2
Коефіцієнт загальної ліквідності	КЗЛ	0,722	5,987	+5,265	у 8,3 р. б.

За даними табл. 3.8 визначаємо умовне значення коефіцієнта загальної ліквідності:

$$KЗЛ_{ум} = 6680,5 \div 3748,0 = 1,782. \quad (3.1)$$

Загальна зміна (+,-) коефіцієнта загальної ліквідності у 2024 р. порівняно з 2022 р.:

$$\Delta KЗЛ = 5,987 - 0,722 = +5,265, \quad (3.2)$$

у тому числі за рахунок факторів:

1) оборотних активів:

$$\Delta K3Loa = 1,782 - 0,722 = +1,060; \quad (3.3)$$

2) поточних зобов'язань:

$$\Delta K3Лпз = 5,987 - 1,782 = +4,205. \quad (3.4)$$

Підвищення коефіцієнта загальної ліквідності з 0,722 у 2022 р. до 5,987 у 2024 р., тобто на 5,265 (у 8,3 раза), відбулося під впливом таких факторів. За рахунок збільшення оборотних активів на 3973,1 тис. грн (у 2,5 раза) коефіцієнт загальної ліквідності підвищився на 1,060. Водночас завдяки зменшенню поточних зобов'язань на 2632,2 тис. грн, або 70,2 %, коефіцієнт загальної ліквідності зріс на 4,205. Отже, підвищення коефіцієнта загальної ліквідності пояснюється як зростанням оборотних активів, так і скороченням поточних зобов'язань. При цьому частка впливу факторів оборотних активів і поточних зобов'язань на підвищення коефіцієнта загальної ліквідності становить відповідно 20,1 і 79,9 %.

Результати оцінювання фінансової стійкості та платоспроможності Підприємства свідчать, що у 2023-2024 рр. підприємство має високий рівень фінансової стійкості за більшістю показників та абсолютний тип фінансової стійкості. Водночас низький запас фінансової стійкості у 2024 р. означає мінімальний резерв для забезпечення прибутковості операційної діяльності. Ліквідність балансу суттєво поліпшилася: від близької до неліквідності у 2022 р. до ліквідного стану у 2024 р., а основними чинниками зростання коефіцієнта загальної ліквідності були збільшення оборотних активів і скорочення поточних зобов'язань.

3.3. Аналіз доходів, витрат, фінансових результатів та рентабельності діяльності

Динаміка показників прибутковості господарської діяльності малого підприємства визначається тенденціями у формуванні різних видів доходів і витрат.

За інформацією форми № 2-м «Звіт про фінансові результати» 2022-2024 рр. (додатки Г, Д, Е) проаналізуємо склад, структуру та динаміку доходів (табл. 3.9) і витрат (табл. 3.10) Підприємства у результаті основної та іншої операційної діяльності. Інші види діяльності на підприємстві відсутні.

Таблиця 3.9

Структура і динаміка доходів Підприємства за 2022-2024 рр.

Вид доходів	2022 р.		2023 р.		2024 р.		Зміни (+,-) 2024 р. до 2022 р.		
	сума, тис. грн	у % до під- сумку	сума, тис. грн	у % до під- сумку	сума, тис. грн	у % до під- сумку	суми, тис. грн.	час- тки, в. п.	у %
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	110,2	25,1	416,2	85,2	758,2	72,3	+648,0	+47,2	у 6,9 р. б.
Інші операційні доходи	329,1	74,9	72,2	14,8	290,6	27,7	-38,5	-47,2	-11,7
Усього доходів	439,3	100,0	488,4	100,0	1048,8	100,0	+609,5	-	у 2,4 р. б.

За даними табл. 3.9 підприємство в 2023-2024 рр. формувало доходи переважно в процесі основної операційної діяльності. Так, у 2024 р. у загальній величині доходів 72,3 % припадало на чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), а 27,7 % – інші операційні доходи. У 2024 р. порівняно з 2022 р. дохід від основної операційної діяльності збільшився на 648,0 тис. грн (у 6,9 раза), а інші операційні доходи зменшилися на 38,5 тис. грн (11,7 %). У цілому доходи товариства за період дослідження збільшилися на 609,5 тис. грн, або в 2,4 раза.

Таблиця 3.10

Структура і динаміка витрат Підприємства за 2022-2024 рр.

Вид витрат	2022 р.		2023 р.		2024 р.		Зміни (+,-) 2024 р. до 2022 р.		
	сума, тис. грн.	у % до підсумку	сума, тис. грн.	у % до підсумку	сума, тис. грн.	у % до підсумку	суми, тис. грн.	частки, в. п.	у %
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	3,7	1,7	280,6	62,5	619,4	59,4	+615,7	+57,7	у 167,4 р. б.
Інші операційні витрати	215,5	98,3	168,3	37,5	423,8	40,6	+208,3	-57,7	+96,7
Усього витрат	219,2	100,0	448,9	100,0	1043,2	100,0	+824,0	–	у 4,8 р. б.

За даними табл. 3.10 у структурі витрат підприємства частка собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) підвищилася з 1,7 % у 2022 р. до 59,4 % у 2024 р., а частка інших операційних витрат відповідно знизилася з 98,3 до 40,6 %. У 2024 р. порівняно з 2022 р. збільшилися усі види операційних витрат: собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) – на 615,7 тис. грн (у 167,4 раза), інші операційні витрати – на 208,3 тис. грн (96,7 %). У цілому витрати підприємства за період дослідження зросли на 824,0 тис. грн, або в 4,8 раза. Динаміка сукупних доходів і витрат визначає тенденції у динаміці чистого прибутку (рис. 3.4).

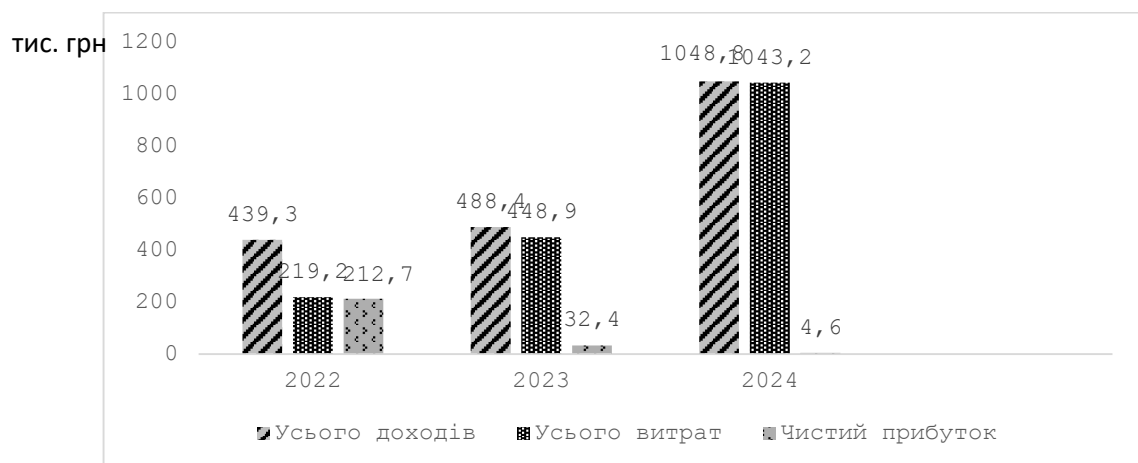

Рис. 3.4. Динаміка доходів, витрат та чистого прибутку Підприємства за 2022-2024 рр.

Проаналізуємо формування та динаміку показників фінансових результатів діяльності підприємства (табл. 3.11). Для розрахунків використаємо інформацію форми № 2-м «Звіт про фінансові результати» за 2022-2024 рр. (додатки Г, Д, Е) та методику додатку Ж.

Таблиця 3.11

**Формування та динаміка показників фінансових результатів діяльності
Підприємства за 2022-2024 рр.**

Показник	2022 р.		2023 р.		2024 р.		2024 р. у % до 2022 р.
	сума, тис. грн	частка, %	сума, тис. грн	частка, %	сума, тис. грн	частка, %	
Валовий прибуток	106,5	×	135,6	×	138,8	×	130,3
У % до собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	×	2878,4	×	48,3	×	22,4	×
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	220,1	×	39,5	×	5,6	×	2,5
У % до операційних витрат	×	100,4	×	8,8	×	0,5	×
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	220,1	×	39,5	×	5,6	×	2,5
Чистий прибуток	212,7	×	32,4	×	4,6	×	2,2
У % до витрат	×	97,0	×	7,2	×	0,4	×
У % до валового прибутку	×	199,7	×	23,9	×	3,3	×

За даними табл. 3.11 у 2024 р. порівняно з 2022 р. валовий прибуток, який є фінансовим результатом основної операційної діяльності, збільшився на 30,3 %, але його відношення до собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) знизилося з 2878,4 до 22,4 %. Це пов'язано з випереджальним зростанням собівартості, а саме в 167,4 раза.

Підприємство здійснює тільки операційну діяльність, тому значення показників прибутку від операційної діяльності та прибутку до оподаткування співпадають. Ці показники фінансових результатів у 2024 р. порівняно з 2022 р. скоротилися у 39,3 раза. Оскільки за період дослідження усі доходи зросли на 609,5 тис. грн (у 2,4 раза), а усі витрати – на 824,0 тис. грн (у 4,8 раза) (табл. 3.9,

3.10), то чистий прибуток зменшився на 208,1 тис. грн, або в 46,2 рази. Відношення чистого прибутку до витрат знизилося з 97,0 % у 2022 р. до 0,4 % у 2024 р. У 2022 р. чистий прибуток перевищував валовий прибуток на 99,7 %, а в 2023-2024 рр. відношення чистого прибутку до валового прибутку становило відповідно 23,9 і 3,3 %.

Щоб зробити висновок про рівень відносної ефективності діяльності, отриманий прибуток необхідно зіставити зі здійсненими витратами, вкладеним капіталом або використаними ресурсами. Для цього обчислюють відносні показники ефективності: рентабельність та окупність. Рентабельність показує, скільки копійок прибутку одержало підприємство на 1 грн здійснених витрат (вкладеного капіталу, використаних ресурсів).

За методикою, наведеною в додатку Ж, обчислимо показники рентабельності діяльності Підприємства (табл. 3.12).

Таблиця 3.12

Показники рентабельності діяльності Підприємства за 2022-2024 рр.

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення (+,-) 2024 р. від 2022 р.
Показники рентабельності витрат				
Рентабельність виробничих витрат, %	2878,4	48,3	22,4	-2856,0
Рентабельність операційних витрат, %	100,4	8,8	0,5	-99,9
Загальна рентабельність витрат господарської діяльності, %	100,4	8,8	0,5	-99,9
Чиста рентабельність витрат господарської діяльності, %	97,0	7,2	0,4	-96,6
Показники рентабельності капіталу				
Загальна рентабельність сукупного капіталу, %	3,9	0,6	0,1	-3,8
Чиста рентабельність сукупного капіталу, %	3,8	0,5	0,1	-3,7
Загальна рентабельність власного капіталу, %	11,4	0,8	0,1	-11,3
Чиста рентабельність власного капіталу, %	11,0	0,7	0,1	-10,9

За даними табл. 3.12 усі показники рентабельності витрат і капіталу мають негативну динаміку. Наприклад, якщо в 2022 р. на 1 грн витрат господарської діяльності було одержано 1,00 грн прибутку до оподаткування і 0,97 грн чистого прибутку, то в 2023 р. ці показники становили відповідно 0,09 і 0,07 грн, а в

2024 р. знизилися до 0,5 і 0,4 коп. Такі зміни пояснюються як зростанням витрат, так і зменшенням фінансових результатів. Серед показників рентабельності капіталу загальна рентабельність сукупного капіталу знизилася з 3,9 до 0,1 %, а загальна рентабельність власного капіталу – з 11,4 до 0,1 %. Негативну динаміку мають і показники загальної та чистої рентабельності власного капіталу.

Умовою позитивної динаміки значень показників рентабельності діяльності є випереджальне зростання результативних показників доходів і фінансових результатів порівняно зі зростанням витрат і капіталу.

Аналіз доходів, витрат, фінансових результатів та рентабельності діяльності Підприємства дозволив зробити такі висновки: доходи в 2024 р. порівняно з 2022 р. збільшилися у 2,4 раза, а витрати – у 4,8 раза. При цьому в структурі переважають доходи і витрати від основної операційної діяльності. Абсолютні показники фінансових результатів за видами та відносні показники рентабельності діяльності знизилися за період дослідження у десятки разів.

Одним із інструментів стратегічного аналізу є SWOT-аналіз, основою якого є встановлення та оцінка наявних зв'язків між сильними та слабкими сторонами, а також вплив сприятливих можливостей та загроз на досягнення існуючої стратегії. SWOT-аналіз, на думку Т.В. Ільченко, є проміжною ланкою між формулюванням місії підприємства та встановленням конкретних стратегічних цілей та завдань. В аграрній сфері кожне підприємство розробляє власну маркетингову стратегію, яка б забезпечувала нейтралізацію загроз та слабких сторін, а також реалізацію сприятливих можливостей та переваг [20]. В умовах воєнного стану та кліматичних змін постає необхідність в диверсифікації аграрного бізнесу з метою забезпечення ефективності його діяльності. Одним із шляхів вирішення є розвиток нішевих напрямів аграрного виробництва, зокрема садівництва. Розвиток галузі садівництва має як переваги, так і стримується різного роду ризиками [36]. У додатку 3 розглянемо складові SWOT-аналізу галузі садівництва.

Результати проведеного SWOT-аналізу вносяться в SWOT-матрицю. Мета

побудови матриці – пошук синергії між внутрішніми та зовнішніми факторами. За результатами побудованої SWOT-матриці формуються стратегічні альтернативи:

- Стратегія «S-O» (Сильні сторони та Можливості) – це стратегія наступу/зростання. Стратегія передбачає реалізацію можливостей за рахунок сильних сторін. Наприклад, на підприємстві є наявні сучасні холодильні комплекси (Сильна сторона) та на зовнішньому ринку спостерігається зростання попиту на яблука (Можливості). Стратегія «S-O» - використовуючи сучасні холодильні комплекси зберігати найкращі сорти яблук до весни/літа, коли зростає ціна на експортних ринках, з метою максимізації прибутку;

- Стратегія «W-O» (Слабкі сторони та Можливості) – це стратегія корекції/подолання. Стратегія передбачає використання зовнішніх можливостей для подолання внутрішніх слабких сторін. Наприклад, в умовах воєнного стану спостерігається дефіцит ручної праці для збирання врожаю в садах (Слабка сторона) та є наявні Державні програми компенсації витрат на модернізацію виробництва (Можливості). Стратегія «W-O» - запровадити інноваційні технології механізованого збору ягід та автоматизовані системи сортування за рахунок одержання державної компенсації на інвестиційний проєкт;

- Стратегія «S-T» (Сильні сторони та Загрози) – це стратегія захисту/протистояння. Стратегія передбачає використання сильних сторін для мінімізації впливу зовнішніх загроз. Наприклад, на підприємстві посаджені унікальні, високоврожайні сорти (Сильна сторона) та існує загроза конкуренції з боку імпорту за низькими цінами (Загрози). Стратегія «S-T» - спрямувати діяльність на преміум-сегмент ринку акцентуючи увагу на унікальності та якості сортів з метою обґрунтування високої ціни і не конкурувати з масовим імпортом за низькими цінами;

- Стратегія «W-T» (Слабкі сторони та Загрози) – це стратегія виживання/мінімізації. Стратегія передбачає мінімізацію внутрішніх слабких сторін та зовнішніх загроз. Дана стратегія у більшості випадків передбачає

скорочення виробництва або перепрофілювання. Наприклад, на підприємстві відсутня система захисту від заморозків (Слабка сторона), а в останні роки зростають випадки весняних заморозків (спостерігаються кліматичні зміни) (Загрози). Стратегія «W-T» у короткостроковій перспективі передбачає страхування урожаю або скорочення площ культур, які найбільш реагують на заморозки, а у довгостроковій перспективі – поступове інвестування у системи захисту від заморозків.

На наступному етапі проводиться оцінка запропонованих стратегій з позицій: життєздатності (чи є достатньо наявних фінансових та трудових ресурсів для реалізації стратегії); ефективності (як зміниться величина прибутку та показники конкурентоспроможності); терміновості (які стратегії потребують негайного запровадження з метою запобігання загроз). Найбільш пріоритетними та реалістичними є стратегії «S-O», а стратегії «W-T» є найменш дієвими, оскільки потребують негайних, у більшості випадків захисних дій. За кожною обраною стратегією розробляються конкретні, релевантні, досяжні, вимірювані та визначені в часовому проміжку цілі та завдання.

Таким чином, за результатами проведеного SWOT-аналізу щодо встановлення зв'язків між сильними й слабкими сторонами (внутрішнє середовище) та сприятливими можливостями й загрозами (зовнішнє середовище) здійснюється оцінка поточного стану з метою прийняття рішень щодо необхідності внесення змін до стратегії враховуючи ринкову ситуацію.

ВИСНОВКИ

Проведене у кваліфікаційній роботі дослідження теоретичних і практичних аспектів складання фінансової звітності та аналізу фінансового стану малого підприємства дозволяє сформулювати такі узагальнюючі висновки.

1. У ході дослідження встановлено, що фінансова звітність малого підприємства є не лише формалізованою формою узагальнення облікових даних, а ключовим інструментом оцінювання фінансового стану, платоспроможності та результативності господарської діяльності. На прикладі Підприємства доведено, що показники Балансу (форма № 1-м) та Звіту про фінансові результати (форма № 2-м) дозволяють виявляти як позитивні тенденції розвитку підприємства, так і приховані фінансові ризики, зокрема пов'язані з дисбалансом між темпами зростання доходів і витрат.

2. Теоретичний аналіз підходів до складання фінансової звітності та її аналітичного використання показав, що для малих підприємств особливої ваги набуває не обсяг звітної інформації, а її аналітична якість і придатність для прийняття управлінських рішень. У роботі обґрунтовано, що спрощені форми фінансової звітності за умови коректного групування активів і зобов'язань та системного аналізу забезпечують достатню інформаційну базу для оцінювання фінансової стійкості, ліквідності та рентабельності діяльності підприємства.

3. Дослідження організації бухгалтерського обліку та облікової політики Підприємства засвідчило, що на підприємстві сформовано функціональну систему обліку, яка відповідає вимогам національних стандартів бухгалтерського обліку та забезпечує формування достовірної фінансової звітності. Водночас результати аналізу свідчать про доцільність посилення управлінської спрямованості облікової політики, зокрема в частині деталізації інформації про оборотні активи, дебіторську заборгованість та витрати операційної діяльності з метою підвищення ефективності фінансового управління.

4. Аналіз структури та динаміки активів Підприємства за 2022-2024 рр. показав істотну трансформацію майнового стану підприємства. Загальна вартість активів зросла за рахунок випереджального збільшення оборотних активів, частка яких у структурі балансу послідовно підвищувалася. Це свідчить про формування більш мобільної структури майна та потенційне зростання фінансової гнучкості підприємства. Водночас зростання запасів і дебіторської заборгованості вимагає постійного контролю з боку управлінського персоналу, оскільки надмірна концентрація ресурсів у низько- та середньоліквідних активах негативно впливає на поточну платоспроможність.

5. Дослідження структури джерел формування капіталу засвідчило підвищення ролі власного капіталу в забезпеченні фінансової стійкості Підприємства. У 2023-2024 рр. підприємство перейшло від кризового фінансового стану до абсолютної фінансової стійкості, що підтверджується зростанням власних оборотних коштів і формуванням стійкого надлишку джерел фінансування запасів. Водночас поява довгострокових зобов'язань у 2024 р. свідчить про зміну фінансової стратегії підприємства та потребує оцінювання ефективності використання залученого капіталу в майбутніх періодах.

6. Розрахунки показників забезпеченості запасів джерелами фінансування підтвердили суттєве покращення фінансової позиції підприємства. Якщо у 2022 р. нестача власних оборотних коштів для формування запасів становила 2954,5 тис. грн, то у 2023-2024 рр. мав місце надлишок відповідно 2434,9 та 2377,9 тис. грн. Коефіцієнт забезпеченості запасів відповідними джерелами фінансування зріс з від'ємного значення $-0,544$ у 2022 р. до $2,159$ у 2023 р. і $1,995$ у 2024 р., що свідчить про фінансово стійке та незалежне формування матеріальних ресурсів.

7. Аналіз ліквідності балансу показав кардинальну зміну платіжних можливостей Підприємства. У 2022 р. загальна нестача платіжних засобів для покриття зобов'язань становила 1040,6 тис. грн, що свідчило про наближення до стану неліквідності. У 2023 р. загальний надлишок оборотних активів над

зобов'язаннями зріс до 4536,2 тис. грн, а у 2024 р. – до 4768,2 тис. грн. При цьому у 2024 р. за всіма групами активів (А1–А3) було досягнуто перевищення над відповідними групами зобов'язань, що є ознакою абсолютної ліквідності балансу.

8. Динаміка відносних показників платоспроможності також має яскраво виражений позитивний характер. Коефіцієнт загальної ліквідності зріс з 0,722 у 2022 р. до 5,987 у 2024 р., тобто у 8,3 раза. Коефіцієнт швидкої ліквідності збільшився з 0,212 до 3,845, а коефіцієнт абсолютної ліквідності – з критично низького рівня 0,001 до 1,014. Таким чином, у 2024 р. грошові кошти та їх еквіваленти перевищували поточні зобов'язання на 1,4 %, а на 1 грн поточних зобов'язань припадало майже 6 грн оборотних активів.

9. Факторний аналіз коефіцієнта загальної ліквідності показав, що основним чинником зростання платоспроможності підприємства стало скорочення поточних зобов'язань. За період 2022–2024 рр. їх обсяг зменшився на 2632,2 тис. грн, або на 70,2 %, що забезпечило 79,9 % загального приросту коефіцієнта загальної ліквідності. Водночас зростання оборотних активів на 3973,1 тис. грн (у 2,5 раза) забезпечило лише 20,1 % приросту цього показника. Отже, покращення ліквідності балансу було досягнуто переважно за рахунок оптимізації зобов'язань, а не інтенсифікації обороту активів.

10. Аналіз доходів, витрат та рентабельності діяльності Підприємства виявив суттєві диспропорції між темпами зростання доходів і витрат. У 2022–2024 рр. операційні доходи підприємства зросли на 609,5 тис. грн (у 2,4 раза), тоді як операційні витрати – на 824,0 тис. грн (у 4,8 раза). Це призвело до скорочення чистого прибутку з 212,7 тис. грн у 2022 р. до 4,6 тис. грн у 2024 р., тобто у 46,2 раза. Відповідно чиста рентабельність витрат знизилася з 97,0 % до 0,4 %, а загальна рентабельність сукупного капіталу – з 3,9 % до 0,1 %. Отже, за умови високої фінансової стійкості та платоспроможності підприємство втрачає ефективність операційної діяльності, що потребує перегляду політики управління витратами.

За результатами проведених досліджень з метою удосконалення процесу складання фінансової звітності та покращення фінансового стану підприємства пропонується:

- удосконалювати ведення обліку у результаті змін у законодавчих нормах ПКУ та НП(С)БО;
- перейти на електронний документообіг, що дозволить прискорити процес збору інформації для звітного періоду та скоротить обсяг паперової роботи;
- запровадити управлінські звіти (наприклад, детальний Звіт про рух грошових коштів (для власників) або Звіт про дебіторську/кредиторську заборгованість) для оперативного прийняття управлінських рішень;
- проводити процедури внутрішнього контролю за правильністю ведення обліку;
- проводити аналіз собівартості за допомогою функціонально-вартісного методу з метою виявлення та усунення нераціональних (зайвих) витрат;
- розробити заходи зі стимулювання продажів для збільшення чистого доходу, або переглянути цінову політику.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Башук І.Г. Формування обліково-інформаційного забезпечення про фінансовий стан суб'єкта малого підприємства в системі бухгалтерського, податкового обліку та фінансової звітності. URL: <https://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/36625/1/%D0%91%D0%B0%D1%89%D1%83%D0%BA%20%D0%86.%D0%93.-%D1%82%D0%B5%D0%B7%D0%B8.pdf> (дата звернення: 10.05.2025).
2. Бондар М.І., Верига Ю.А., Орищенко М.М. Звітність підприємства : підручник. Київ : ЦУЛ, 2015. 570 с. URL: http://culonline.com.ua/Books/Zvitnist%20pidpr_Bondar.pdf (дата звернення: 21.06.2025).
3. Бондар М.І., Ловінська Л.Г., Лисенко Н.М. Облік і звітність підприємств у системі оподаткування : навч. посіб. ; 2-ге вид., перероб. і доп. Київ : Акад. фін. управління, 2014. 585 с.
4. Бондарчук Н.В. Актуальні питання складання фінансової звітності суб'єктами малого підприємництва. *Інвестиції: практика та досвід*. 2012. № 2. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/2_2012/12.pdf (дата звернення: 15.06.2025).
5. Бурлан С.А., Каткова Н.В. Бухгалтерський облік (загальна теорія) : навч. посіб. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2018. 272 с.
6. Верига Ю.А., Ночовна Ю.О. Проблеми і перспективи розвитку бухгалтерського обліку, аналізу та контролю в умовах глобалізації економіки : колективна монографія ; за заг. ред. професора Вериги Ю.А. та Ночовної Ю.О. Полтава : РВВ ПУЕТ, 2014. 361 с.
7. Ви в першому ряду. Виклик створенню річної фінзвітності. URL: <https://uteka.ua/ua/publication/news-14-ezhednevnyj-buxgalterskij-obzor-39-vy-v-pervom-ryadu-vyzov-sozdaniyu-godovoj-finotchetnosti> (дата звернення: 5.06.2025).
8. Галицький О. М. Особливості обліку фінансового результату сільськогосподарської діяльності та їх відображення у фінансовій звітності.

Аграрний вісник Причорномор'я. Економічні науки. 2014. Випуск 75. С. 153-161.

9. Гнатенко Є.П., Соболева І.В. Порівняння фінансової звітності суб'єктів малого та мікропідприємництва України та країн ЄС. *Молодий вчений.* 2017. №5 (45). С. 537-541. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/5/121.pdf> (дата звернення: 11.08.2025).

10. Гриценко Л.Л., Боярко І.М., Шамкало К.Ю. Методи і методики аналізу фінансового стану: особливості використання для малих підприємств. *Вісник університету банківської справи.* 2019. № 2-3 (35-36). С. 108-115. URL: <https://ser.net.ua/index.php/SER/article/view/181/192> (дата звернення: 20.07.2025).

11. Громов О. Сільське господарство під час війни : зміна пріоритетів. URL: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/silske-gospodarstvo-pid-chas-vijni-zmina-prioritet> (дата звернення: 09.10.2025).

12. Гудзь Н.В., Денчук П.Н., Романів Р.В. Бухгалтерський облік : навч. посіб. ; 2-ге вид., перероб. і доп. Київ : ЦУЛ, 2016. 424 с.

13. Дроб'язко С.І., Козир Т.М., Холод С.Б. Облік та оподаткування підприємств малого бізнесу : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. ; за заг. ред. канд. екон. наук, проф. П. Й. Атамаса. Київ : ЦУЛ, 2012. 414 с.

14. Єпіфанова І.Ю., Джеджула В.В. Фінансовий аналіз та звітність : електронний практикум. Вінниця : ВНТУ, 2022. 144 с. URL: https://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2023/Epifanova_2022_144.pdf (дата звернення: 19.07.2025).

15. Жолнер І.В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 365 с.

16. Жук В.М., Бездушна Ю.С., Мельничук Б.В. Галузеві стандарти обліку та фінансової звітності : кол. монографія. Київ : Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки», 2015. 370 с. URL: http://magazine.faaf.org.ua/images/stories/juk/galuz_standarty_monogr2015/Galuz_standart_A5_fin.pdf (дата звернення: 11.08.2025).

17. Зелікман В.Д., Сокольська Р.Б., Распопова Ю.О., Акімова Т.В. Звітність підприємства : навч. посібник. Дніпро : ННІ «ІПБТ» УДУНТ, 2022. 208 с.
18. Золотницька Ю.В. Особливості організації обліку та складання фінансової звітності на підприємствах малого бізнесу. *Агросвіт*. 2015. № 14. С. 17-22. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/14_2015/5.pdf (дата звернення: 06.07.2025).
19. Іванчук Н.В. Звітність підприємств : навч. посіб. Острого : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 208 с.
20. Ільченко Т.В. Роль SWOT-аналізу в обґрунтуванні перспектив розвитку аграрного підприємства. *Причорноморські економічні студії*. 2017. Випуск 23. С. 79-83. URL: https://bses.in.ua/journals/2017/23_2017/17.pdf (дата звернення: 10.09.2025).
21. Карпушенко М.Ю. Організація обліку : навч. посіб. (для студентів економічних спеціальностей, які навчаються за спеціальністю «Облік і аудит») ; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Харків : ХНАМГ, 2011. 241 с.
22. Кащена Н.Б., Горошанська О.О., Гаркуша Н.М. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Харків : Харківський держ ун-т харч. та торгівлі, 2017. 593 с. URL: <http://elib.hduht.edu.ua/jspui/handle/123456789/1866> (дата звернення: 14.07.2025).
23. Колісник М.В., Балик У.О. Методологічні аспекти оцінювання фінансового стану малих підприємств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. Випуск 24. Частина 2. С. 64-68. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/24_2_2019ua/14.pdf (дата звернення: 23.07.2025).
24. Колєсніченко А.С. Компаративний аналіз форми фінансової звітності «Баланс» для малих та середніх підприємств. *Фінанси України*. 2022. №10. С. 115-125. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/entities/publication/e1349d63-f03c-48e2-9bc4-cdd170ea601e> (дата звернення: 21.05.2025).
25. Корягін М. В., Куцик П. О. Проблеми та перспективи розвитку

бухгалтерської звітності : монографія. Київ : Інтерсервіс, 2016. 276 с. URL: http://www.lac.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/kafedry/Buh_Obliku /Docs/Problemi_ta_perspektivi_rozvitku_bukhgalterskoji_zvitnosti_.pdf (дата звернення: 18.06.2025).

26. Лагодієнко Н.В., Іванченкова Л.В., Скляр Л.Б., Іванченков В.С. Формат і зміст бухгалтерського балансу в сучасній обліково-економічній моделі. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2021. № 3. С. 21-28. URL: <https://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2022/03/2021-en-3-03.pdf> (дата звернення: 10.07.2025).

27. Лега О.В., Єрмолаєва М.В., Тютюнник С.В. Інформативність бухгалтерського балансу: аналіз структури та функцій. *Сталий розвиток економіки*. 2025. №1 (52). С. 14-21. URL: <https://economdevelopment.in.ua/index.php/journal/article/view/1142/1094> (дата звернення: 25.07.2025).

28. Легенчук С.Ф., Вольська К.О., Вакун О.В. Документування в бухгалтерському обліку: процесний підхід : колективна монографія. Івано-Франківськ : 2016. 228 с. URL: <http://eztuir.ztu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/2567/%D0%BC%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 24.08.2025).

29. Лисенко А.М. Складові елементи методики аналізу фінансової звітності малого підприємства. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2020. Том 31(70). № 4. С. 119-125.

30. Лисенко А.М., Недовоз Ю.Ю. Удосконалення методики проведення комплексного аналізу фінансової звітності малого підприємства. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки: зб. наук. пр.* URL: [https://kntu.kr.ua/doc/zb_22\(2\)_ekon/stat_20_1/23.pdf](https://kntu.kr.ua/doc/zb_22(2)_ekon/stat_20_1/23.pdf)

31. Лучко М.Р., Жукевич С.М., Фаріон І.І. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 304 с. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/19240/1/Fin%20analiz%20Verstka.pdf> (дата звернення: 28.07.2025).

32. Максимова В.Ф. Бухгалтерський облік : підручник. Одеса : ОНЕУ, 2012. 670 с. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/506/1/>_(дата звернення: 27.05.2025).

33. Мардус Н.Ю., Лазуренко О.С. Економічна сутність фінансової звітності, методика її складання і аудиту. *Причорноморські економічні студії*. 2021. Випуск 70. С. 175-179. URL: https://bses.in.ua/journals/2021/70_2021/29.pdf (дата звернення: 08.07.2025).

34. Мартинюк Г.П. Організаційні аспекти формування фінансової звітності та її трансформаційні удосконалення в умовах воєнного стану. *Ефективна економіка*. 2024. № 11. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/download/5116/5161/11630> (дата звернення: 11.09.2025).

35. Марченко М.М., Ширяєва Л.В., Онешко С.В., Чиж Л.П., Хотєєва Н.В. Аналіз фінансової звітності підприємства (практикум) : навч. посіб. ; під заг. ред. Л.В. Ширяєвої. 2-ге вид., доробл. І доп. Київ : Видавничий дім «Інтернаука», 2021. 176.

36. Мірзоєва Т.В., Жарун О.В., Коротєєв М.А. Обґрунтування перспектив розвитку садівництва в Україні з урахуванням притаманних йому ризиків. *Сталий розвиток економіки*. 2025. №2(53). С. 124-131. URL: <https://economdevelopment.in.ua/index.php/journal/article/view/1226> (дата звернення: 19.07.2025).

37. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ Міністерства фінансів України № 73 від 07 лютого 2013 р. / *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/>_(дата звернення: 18.04.2025).

38. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» : наказ Міністерства фінансів України № 290 від 29 листопада 1999 р. / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text> (дата звернення: 18.08.2025).

39. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16

«Витрати» : наказ Міністерства фінансів України № 318 від 31 грудня 1999 р. / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text> (дата звернення: 18.08.2025).

40. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність» : наказ Міністерства фінансів України № 226 від 31 травня 2019 р. / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00> (дата звернення: 21.04.2025).

41. Немченко В.В., Іванченкова Л.В., Купріна Н.М., Ткачук Г.О. Науково-методичні аспекти обліково-аналітичної системи підприємства : монографія ; Одеська національна академія харчових технологій. Одеса : Фенікс, 2016. 352 с.

42. Особливості подання та складання фінзвітності. URL: <https://news.dtki.ua/accounting/reposts/58342> (дата звернення: 21.07.2025).

43. Отенко І. П., Азаренков Г. Ф., Іващенко Г. А. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 156 с.

44. Панченко І. Г. Спрощена фінансова звітність: що змінилося у формах та обліку витрат. *Актуальні питання сучасної економічної науки* : тези доповідей II Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 4 грудня 2019 р.). Полтава, 2019. С. 273-275.

45. Перерва П.Г., Лега О.В., Тютюнник С.В., Тютюнник Ю.М. Прибуток як основа фінансової стійкості та стратегічного розвитку підприємства. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. № 7. URL: <https://a-economics.com.ua/index.php/home/article/view/203/215> (дата звернення: 11.09.2025).

46. Поліщук О., Білоус В. Використання МСФЗ суб'єктами малого бізнесу: особливості впровадження та проблемні аспекти. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2024. № 1. С. 267-273.

47. Пилипенко А.А., Азаренков Г.Ф. Розвиток теоретико-методологічних засад обліку, аналізу контролю і аудиту : монографія. Київ : ВД «ІНЖЕК», 2012. 640 с. URL: <http://aapil.ho.ua/index.php/ua/teksti-prats/teksti->

monografij/25-rozvitok-teoretiko-metodologichnikh-zasad-obliku (дата звернення: 26.07.2025).

48. Подолскі А.А. Особливості оцінки фінансового стану суб'єкта малого підприємництва. *Вчені записки ХГУ «НУА»*. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/1652249> (дата звернення: 11.08.2025).

49. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України № 996-XIV від 16 липня 1999 р. / *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 26.03.2025).

50. Пушкар М.С. Облікова політика і звітність : навч. посіб. Тернопіль : Карт–Бланк, 2004. 141 с.

51. Пятачук А.С. Аналітичні можливості фінансової звітності малого підприємства. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/15679/1/zbirnyk-tez-24-03-23-off-66-69.pdf> (дата звернення: 11.07.2025).

52. Річна бухгалтерська звітність підприємства. *Журнал «Вісник податкової служби України»*. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/DG100184?an=125> (дата звернення: 16.07.2025).

53. Річна фінансова звітність підприємства. *Вісник «Офіційно про податки»*. URL: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/3192> (дата звернення: 19.07.2025).

54. Румик І.І., Мельніченко І.В. Методика наукового дослідження фінансової стійкості в системі економічного механізму малих підприємств: принципи управління та діагностика рівня. *Ефективна економіка*. 2025. № 5. URL: <https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/download/6474/6558/14409> (дата звернення: 30.08.2025).

55. Савіна Н., Позняковська Н., Міклуха О. Концептуальна основа фінансової звітності: інтегрований підхід. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики*. 2021. Том1 № 36. URL: <https://fkд.net.ua/index.php/fkd/article/view/3129> (дата звернення: 17.09.2025).

56. Собченко (Кінєва) Т.С., Соскіда Ю.М. Аналітична оцінка фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва. *Регіональна економіка та управління*. 2017. № 4 (17). С. 96-100. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/710351.pdf> (дата звернення: 13.07.2025).

57. Тютюнник С.В., Мельниченко О.В., Герга А.В. Методичні аспекти SWOT-аналізу галузі садівництва. *Обліково-фінансове, інформаційне та мовно-комунікаційне забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи* : збірник тез III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 22-23 жовтня 2025 р. Дніпро : ДДАЕУ, 2025. С. 128-130

58. Тютюнник С., Тютюнник Ю. SWOT-аналіз: сутність та особливості проведення. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством* : Матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції. Частина 1. Полтавський державний аграрний університет (25 березня 2025 р.). Полтава, 2025. С. 487-488.

59. Тютюнник Ю.М., Тютюнник С.В. Особливості оцінювання майнового стану малих підприємств. *Сучасні тенденції розвитку фінансових та інноваційно-інвестиційних процесів в Україні* : Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції 25 лютого 2022 року : збірник наукових праць. Вінниця : ВНТУ, 2022. С. 591-593.

60. Тютюнник Ю.М., Тютюнник С.В. Особливості оцінювання рівня та динаміки платоспроможності малих підприємств. *Формування та перспективи розвитку підприємницьких структур в рамках інтеграції до європейського простору* : Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (заочна форма) (24 березня 2021 р., м. Полтава). Полтава, 2021. С. 376-379.

61. Тютюнник Ю.М., Тютюнник С.В. Показники оборотності активів і пасивів у малих підприємствах. *Розвиток фінансів, аудиту, бухгалтерського обліку та оподаткування: реалії часу* : I Міжнародна науково-практична

Інтернет-конференція студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Кам'янець-Подільський, 01 лютого 2022 р.). Кам'янець-Подільський : НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут», 2022. С. 157-159.

62. Тютюнник Ю.М., Тютюнник С.В. Показники оцінювання інвестиційної привабливості малого підприємства. *Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики* : матеріали IX Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції молодих вчених (м. Полтава, 10 листопада 2022 року). Полтава, 2022. С. 126-128.

63. Тютюнник Ю.М., Тютюнник С.В. Послідовність аналізу ліквідності балансу малого підприємства. *Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти* : матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 22-23 березня 2022 р. Ч. 1. Львів : ЛНУП, 2022. С. 397-399.

64. Тютюнник Ю.М., Тютюнник С.В. Сутність та напрями оцінювання ділової активності малих підприємств. *Механізми забезпечення сталого розвитку економіки: проблеми, перспективи, міжнародний досвід* : матеріали III Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 10 листопада 2022 р. / Держ. біотехнологічний ун-т. Харків, 2022. С. 353-355.

65. Тютюнник Ю., Тютюнник С. Аналітична складова системи управління кредиторською заборгованістю у малих підприємствах. *Інноваційний розвиток аграрного сектору економіки в умовах глобальних викликів* : зб. наук. праць Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 50-річчю Навчально-наукового інституту бізнесу і фінансів. 28 жовтня 2022 р. Кам'янець-Подільський, 2022. С. 467-470.

66. Тютюнник Ю., Тютюнник С. Завдання, напрями та інформаційне забезпечення оцінювання фінансового стану підприємницьких структур. *Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю* : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 20-21 квітня 2022 р.) / за ред. проф. Пилипенко К.А. Полтава : ПДАУ, 2022. С. 205-209.

67. Тютюнник Ю.М., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник С.В. Фінансовий аналіз підприємств : навч. посіб. [Електронне видання]. Полтава : ПДАУ, 2024. 350 с

68. Тютюнник Ю.М., Мельниченко В.О. Аналіз динаміки майна малого підприємства з урахуванням інфляційного чинника. *Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я* : тези доповідей XXXIII міжнародної науково-практичної конференції MicroCAD-2025, 14-17 травня 2025 р. / за ред. проф. Сокола Є.І. Харків : НТУ «ХП», 2025. С. 1094.

69. Тютюнник Ю.М., Тютюнник С.В., Дорошенко А.П. Оцінювання стану розрахунково-платіжних відносин у малих підприємствах. *Results of modern scientific research and development. Proceedings of the 11th International scientific and practical conference*. Barca Academy Publishing. Madrid, Spain. 2022. Рр. 462-468. URL: <https://sci-conf.com.ua/xi-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya> (дата звернення: 29.08.2025).

70. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами : підручник / Огійчук М.Ф., Сколотій Л.О., Беленкова М.І. та ін. ; за ред. проф. М.Ф. Огійчука. 7-ме вид., перероб. і допов. Київ : Алерта, 2016. 1040 с.

71. Хомин П.Я., Журавель Г.П. Звітність підприємств : навч. посіб. Київ : ВД «Професіонал», 2006. 656 с.

72. Чернелевський Л.М. Удосконалення обліку, аналізу і аудиту в умовах глобалізації світової економіки : колективна монографія. Київ : НУХТ, 2013. 215 с. URL: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/9392/3/monographia.pdf> (дата звернення: 26.09.2025).

73. Школьник І.О., Боярко І.М., Дейнека О.В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : «Центр учбової літератури». 2016. 368 с. URL: <http://culonline.com.ua/Books/Fin%20analiz%20Shkolnik.pdf> (дата звернення: 21.09.2025).

74. Шпанковська Н.Г., Король Г.О., Ковальчук К.Ф. Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій : навч. посіб. ; за ред. Ковальчука К. Ф. Київ : «Центр учбової літератури», 2012. 328 с.